A°. 1864. N°. 15. Zaturdag 20 Februarij. Dertiende Jaargang.

JAVA-BODE.

NIEUWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERL.-INDIE.

Abonnementsprijs per half jaar.

Voor *Batavia*. . . . . *f* 12,50
„ *Java* en de *Buitenbezittingen*. . . . „ 15,—
„ *China* en *Japan*. . . . . „ 17,50
Mail-Editie per jaar. . . . . „ 25,—
De betaling geschiedt vooruit. — Brieven franco.

HOOFD-BUREAU: te *Batavia*, bij H. M. VAN DORP.
Agenten: te *Samarang*, DE GROOT KOLFF & Co. en G. C. T. VAN DORP; te *Soerabaija*, LE ROY & Co.; te *Pasoeroean*, WEIJERMANS & Co.; te *Cheribon*, BLOK & Co.; te *Tagal*, Mevr. de Wed. G. M. VAN DORT; te *Madioen*, C. A. VAN DER VOORT; te *Padang*, VAN ZADELHOFF & FABRITIUS; te *Amboina*, A. HARMSEN & Co.; te *Makassar*, K. SUTHERLAND, en voor *Nederland*, J. NOORDENDORP, Pijpenmarkt te *Amsterdam*.
De **Java-Bode** verschijnt op **Woensdag** en **Zaturdag** van elke week, vóór posttijd.

Prijs der Advertentiën.

Voor de vijf woorden . . . . *f* 0,50
„ idem bij eerste of meerdere herhaling „ 0,25
Behalve het Zegel voor den Lande.
Advertentiën voor de Mail-Editie dezelfde prijs.
Inzending der Advertentiën op den dag der uitgave vóór 12 uur.

Bij deze Courant behoort een
BIJVOEGSEL.

Sluiting der Fransche Mail
op Zaturdag den 27sten Februarij.
der Engelsche Mail
op Dingsdag den 1sten Maart.

BERICHT.

Met 1 Maart a.s. wordt de prijs der advertentiën van den *Java-Bode* met 20 pCt. verminderd, en de vijf woorden alzoo gerekend op *f* 0.40.

Tevens wordt, daar volgens onderstaand bericht met dien datum de redactie in andere handen overgaat, beleefdelijk verzocht, alle ingezonden stukken, berichten, enz. voortaan te adresseren aan
H. M. VAN DORP.

Met primo Maart aanstaande zal de redactie van dit blad in andere handen overgaan.
J. H. TOE WATER.

Vendutiën

Maandag 22 Februarij
Ten huize van den Heer Bauer, door Cassalette & Co.,
en
Voor het commissiehuis van van Slooten, Morgan & Co.
Dingsdag 23 Februarij
Ten huize van den Heer Rawson, door Gebrs. Roselje & Co.
Woensdag 24 Februarij
Ten huize van den Heer Daendels, door van Riet & Wijnveldt,
Voor het commissiehuis van van den Abeelen & Co.
Donderdag 25 Februarij
Executie bij Khouw Djawa, op Passar Senin,
en
Vendutie voor het commissiehuis van van Hemert, op Bazaar Baharoe,
en
Voor het commissiehuis van Gebrs. Roselje & Co.
Vrijdag 26 Februarij
Voor het sterfhuis van den Heer van der Grinten door van Slooten, Morgan & Co.,
en
Voor het commissiehuis van John Pryce & Co.
Zaturdag 27 Februarij
Executie in het Vendu-Lokaal.

ADVERTENTIËN.

Getrouwd;
JOHANNES JULIUS FRICKE
met
MATHILDE JOHANNA BLOGG.
BATAVIA, den 17den Februarij 1864. (748)

Getrouwd:
C. ALBERS
en
C. C. VAN DER LINDEN
BATAVIA, 18 Februarij 1864. (741)

Voorspoedig bevallen van eenen ZOON de echtgenoot van
A. ROTHE.
SOERABAIJA, 12 Februarij 1864. (757)

Voorspoedig bevallen van eene DOCHTER, de geliefde echtgenoot van
H. C. BOGAARDT.
BATOE RADJA (Palembang), den 30 December 1863.
Eenige kennisgave. (740)

Na een huwelijk van naauwelijks 3 maanden overleed heden nacht mijne dierbare echtgenoot *Magdalena Walter*, in den ouderdom van slechts 19 jaren.
F. C. EISERMANN.
W[illegible], 15 Februarij 1864. (712)

Op den 26 December 1863 is te Haarlem overleden *Henriette Gerardina ten Cate*, geliefde echtgenoot van
A. POLKIJN.
BATAVIA, 19 Februarij 1864.
Eenige kennisgave. (744)

Diep betreurd door zijne Weduwe, Kinderen en Behuwdkinderen, overleed heden alhier in den ouderdom van 66 jaren, *Daniel Johannes Gaerthé*, gep. Majoor der Artillerie, Ridder der Milit. Willems-Orde 4de klasse.
Uit aller Naam:
W. A. H. VON MOSCH.
SAMARANG, 19 Februarij 1864.
Eenige kennisgave. (758)

Vendutie Maandag 22sten dezer,
voor het Commissiehuis van
Van Slooten, Morgan & Co.,
van eene factuur **IJZERWERK,**
bestaande uit:
GEREEDSCHAPPEN, GRENDELS, GELDTROMMELS, TRINGSEIS, etc., etc. Engelsche MAILKOFFERS,
Voorts nog:
[illegible]EN, etc., etc. (716)

Vendutie
op Maandag, 22 Februarij 1864,
wegens vertrek, ten huize van den Heer
A. BAUER,
weg naar Tanah-Abang, Oostzijde, door
CASSALETTE & Co.,
van eenen zeer GOEDEN EN NETTEN INBOEDEL, bestaande uit meest in Europa vervaardigde
MEUBELS, als:
Twee AMEUBLEMENTEN met maroquin leder bekleed; 1 BOUDOIR-AMEUBLEMENT, ronde en ovale TAFELS met witte marmeren bladen, CONSOLES en KNAPEN met marmeren bladen, ETAGÈRE- en BOEKENKASTEN, SPIEGELS en SCHILDERIJEN, ETENSTAFEL van mahonijhout, houten en ijzeren LEDIKANTEN, TOILETTEN en WASCHTAFELS met marmeren bladen, mahonijhouten KLEERKASTEN, SPIEGELKAST en eene DAMES SCHRIJFTAFEL, CARPETTEN en ALCATIEVEN, KROON-, HANG-, TAFEL- en MUURLAMPEN, PORCELEIN- en KRISTALWERK, ZILVER- en PLEETWERK, en al datgene wat tot eene ruime en goed ingerigte HUISHOUDING behoort.
Verder:
een Billardtafel compleet.
1 voor dit klimaat expresselijk vervaardigde **Pianino** uit de FABRIJK van *Collard* en *Collard*; en
1 Tafelpiano,
1 MAKASSAARSCH RIJPAARD.
5 spannen zeer goede OVERWAALSCHE PAARDEN, waaronder 1 span **Batakkers,**
Wagens, als: 1 PALANQUIN, 1 Europesche COUPE, 1 Europesche MYLORD en 1 VIS-à-VIS uit de fabriek van *Oudart frères*, 1 Europesche REISWAGEN,
ZADELS, TUIGEN, KEUKEN- en DISPENSGEREEDSCHAPPEN,
3 melkgevende Koeijen, enz., enz.
Alles daags te voren, ZONDAGS 21, voor een ieder te bezigtigen. (675)

Op de Vendutie
van den 22sten Februarij,
bij den Heer **J. Bauer,** zal nog worden verkocht:
1 fraai SYDNEY PAARD, goedgedresseerd voor den Handwagen.
(726) CASSALETTE EN Co.

Vendutie
op Dingsdag, 23 Februarij 1864,
wegens vertrek, ten huize van den Heer
J. RAWSON,
weg naar *Tanah-Abang* (nabij *Gang Scott*), door
Gebrs. Roselje en Co.,
van eenen netten INBOEDEL,
bestaande uit in *Europa* vervaardigd Meubilair, als: AMEUBLEMENTEN, zoo voor Salon als Boudoir, Mahonijhouten LINNEN-, HANG- en SPIEGELKASTEN, diverse TAFELS en CONSOLES, allen met marmeren bladen, SPEELTAFELS, KNAPEN, ETAGÈRE, een fraaije EETTAFEL, BUFFET, diverse FAUTEUILS, IJzeren LEDIKANTEN, CARPETTEN en ALKATIVEN, Engelsche KROONEN, HANG- en TAFELLAMPEN, SPIEGELS en SCHILDERIJEN, PENDULES, PORCELEIN-, ZILVER-, PLEET- en GLASWERK.
Een voor dit klimaat vervaardigde uitmuntende PIANO (CONCERTVLEUGEL) van *Broadwood*.
5 spannen goedloopende WAGENPAARDEN, waaronder een span Sydnysche en 2 perfect gedresseerde RIJPAARDEN.
Een in Engeland vervaardigde MILORD, een do. VIS-à-VIS, een COUPÉ en een PALANQUIN.
Wijders:
TUIGEN, ZADELS, MARTEVANEN, enz.
ZONDAGS te voren te bezigtigen.
En ten **11** *ure:*
het Huis, Erf en Bijgebouwen.
Het huis bevat 8 Kamers (Binnenshuis) en is door in de laatste tijden gedane Verbouwing, zoo goed als vernieuwd.
Inmiddels ook uit de hand **te Koop.**
Informatiën bij
(677) GEBRS. ROSELJE & Co

Op de Vendutie
van Dingsdag den 23 Februarij as.,
ten huize van den Heer
J. RAWSON,
zal mede worden verkocht:
een uitmuntend gedresseerd zwart RIJPAARD,
hoog 4 vt. 3½ dm. zonder gebreken. (721)

De ondergeteekenden zullen op hunne Vendutie van Woensdag den 24 dezer voor rekeninig van belanghebbenden Verkoopen.
PAC 1/62. 62 pakken staand Want en loopend geteerd Europeesch Touwwerk, in beschadigden toestand aangebragt per *S. van Heel*, Kapt. DIETZ van *Nederland*.
HBS 2 Balen MOLTON DEKENS.
Het door zeewater beschadigd gedeelte van *J* (in een ruit met pijl) *S* 1/20 20 kisten 6/4 RUWE SHIRTINGS.
(763) VAN DEN ABEELEN & Co.

Vendutie
op Woensdag den 24 Februarij 1864,
voor het Commissiehuis van
Van den Abeelen & Co.,
van 100 Vaten puik Americaansch MEEL, WATERCRACKERS, PUIKE BOTER, DRAADNAGELS, ZEILDOEK, LOODWIT, 30 VAATJES SHERRY, 20 kisten RIJNWIJN, enz. (725)

Wegens Vertrek:
VENDUTIE
op Woensdag, 24 Februarij 1864,
ten huize van den WelEdelGestrengen Heer
R. M. DAENDELS,
op den hoek van *Passar Senin*, door
Van Riet en Wijnveldt,
van ZEd.G. goed onderhouden INBOEDEL,
waarbij twee mahonijhouten KASTEN en twee idem BANKEN, laatste bekleed met rood Velours d'Utrecht, voorts van een span goedloopende WAGENPAARDEN, een BENDIE PAARD, een MYLORD, STALGEREEDSCHAPPEN, enz. (718)

Vendutie
op Donderdag den 25 Februarij 1864,
voor het Commissiehuis van
Gebrs. ROSELJE & Co.,
van GLASWERK, KRAMERIJEN, SCHILDERIJEN, SPIEGELS, WAGEN- en BENDIELANTARENS, diverse MANUFACTUREN, enz.
Verder:
6 kisten BATIK SARONGS.
26 „ PUIKE FRANSCHE BORDREAUX WIJN,
en
20 „ PORTWIJN. (722)

Gebrs. ROSELJE & Co.,
zullen op hunne Vendutie van Donderdag 25 Februarij nog verkoopen:
G R 1/4. Vier kisten SPIEGELS,
door zeewater beschadigd gelost uit het Ned. Schip *Pollux*, Kapt. H. P. CRUIJS. (760)

Gewone Maandelijksche Vendutie, bij
VAN HEMERT
op Passar Baroe,
Donderdag 25 Februarij,
van Divers MEUBILAIR,
van vertrekkende personen,
Rijtuigen, Paarden, enz.
Bijgebragte Goederen worden aangenomen. (697)

VENDUTIE
op Vrijdag den 26 Februarij 1864,
voor het Commissiehuis van
JOHN PRYCE & Co.,
van eene partij CHITSEN, SARONGS, PARFUMERIEN, KRAMERIJEN, SCHOTELDEKKERS van IJZERDRAAD, ROTTEVALLEN, PORSELEINEN KOPJES en SCHOTELTJES, JAPANSCHE ZIJDE, enz., enz. (754)

Op de Vendutie
van Vrijdag den 26 Februarij 1864,
zullen verkocht worden:
Eene partij SPIEREN,
van 24 voeten lengte bij 5 duim diameter,
tot 68 „ „ bij 8½ duim diameter.
liggende achter de toko van de Heeren BATENBURG & HEMKEN.
(719) JOHN PRYCE & Co.

Op de Vendutie
van den 26sten dezer zal nog
verkocht worden:
Een REISWAGEN.
(761) JOHN PRYCE & Co.

Vendutie
op Vrijdag, 26 Februarij 1864,
voor het Sterfhuis van den WelEerwaarden Heer
VAN DER GRINTEN,
naast de *Roomsche Kerk*, door
Van Slooten, Morgan en Co.,
van eenen kleinen, doch zeer netten Inboedel,
waaronder vooral vermelding verdienen PRACHTIGE SCHILDERIJEN IN OLIEVERW en DITO BIBLIOTHEEK, waarvan de Catalogus den dag der Vendutie ter tafel zal liggen.
Daags te voren voor een ieder te bezigtigen. (743)

(Militair Weduwen- en Weezenfonds).
Den **27 Februarij 1864,**
Verkoop in het Vendu-Lokaal van het
TOKO-GEBOUW thans geoccupeerd door den Heer CHARLES op *Passar Senin*, breeder omschreven in de *Javasche Courant* 27 Januarij 1864, No. 8. (676)

Op Zaturdag, den 5den Maart 1864,
des morgens ten 10 ure, zullen in het Locaal van het Vendukantoor alhier voor rekening van verbandhouders publiek worden verkocht,
de volgende Perceelen:

Een HUIS en ERF, staande en gelegen te Batavia in het Oosterveld Blok L, deel 20 No. 62, buurt of wijk Goenong Saharie, bij de verponding geregistreerd onder No. 4765.—
Staande ten name van den Heer F. HUDSON LOWE.
Een ERF bebouwd met twee steenen woonhuizen en dito pakhuizen en Loodsen met pannen gedekt, zoomede de bijgebouwen, staande op het ERF van PIETER ELBERFELD, bij dat perceel in bruikleen afgestaan, gelegen te Batavia in het Oosterveld Blok L, deel 26, No. 14 tot en met 23, buurt of wijk Jakatra, bij de verponding geregistreerd onder No. 8978, benevens de persen, distileerketels, ovens, kuipen, vaten en verdere gereedschappen, behoorende tot de in dit perceel gedreven wordende ARAKSTOKERIJ, AZIJNFABRIEK en SUIKER RAFFINADERIJ.
Staande ten name van de Heeren A. MENZIES en F. HUDSON LOWE. (700)

Vendutie
op Woensdag, den 2den Maart 1864,
wegens vertrek, ten huize van den HoogWelGeboren Heer
Jhr. P. A. van Beresteijn,
op *Kebon Sirie*, door
Cassalette & Co.,
van eenen zeer netten
INBOEDEL,
bestaande in meest MAHONIJHOUTEN MEUBELS uit de Fabriek van STAMS te *Rotterdam*, als: 1 AMEUBLEMENT, TAFELS, KNAPEN en CONSOLES met MARMEREN BLADEN, ETAGÈRE- en BOEKENKASTEN, MAHONIJHOUTEN KLEERKASTEN, SECRETAIRES en MAHONIJHOUTEN HEEREN SCHRIJFTAFEL, GLAZEN KASTEN, SPIEGELS en SCHILDERIJEN, ETENSTAFEL en BUFFET, THEETAFEL, HOUTEN en IJZEREN LEDIKANTEN, waaronder een van MAHONIJHOUT, verder TOILETTEN, WASCHTAFELS met MARMEREN BLADEN, eene PSYCHÉ en DAMES SCHRIJFTAFEL, PORCELEIN-, CRISTAL- en PLEETWERK.
Verder:
FRAAI Europeesch KEUKENGEREEDSCHAP en al datgene wat tot een goed ingerigte HUISHOUDING behoort.
1 voor dit KLIMAAT expresselijk vervaardigde PIANO, uit de Fabrijk van FLEIG te Parijs.
WAGENS,
als 1 Engelsche MYLORD.
1 KOETS COUPÉ uit de Fabriek van HERMANS.
en 1 Europ. REISWAGEN.
3 span deugdzame WAGENPAARDEN, WAGENTUIGEN en STALGEREEDSCHAPPEN.
2 Europesche KOEIJEN van Engelsch ras, oud 2 en 4 jaren.
Alles van af Zondag 28sten Februarij te bezigtigen. (715

Op Zaturdag den 5den Maart 1864,
des morgens ten 10 *ure,*
zal onder nadere goedkeuring van het Gouvernement in het LOKAAL van het Vendu-Departement alhier, worden verkocht:
het Suiker-Etablissement
KALANGSARIE,
gelegen in de Assistent-Residentie *Krawang*, groot 500 bouws, bestaande uit Molengebouw met Stoommachine, Pakhuis, Woonhuis en Opzienerswoning, completen Veestapel en verderen inventaris, alsmede de te velde staande aanplant. Zijnde inmiddels uit de hand te koop.
Nadere informatiën bij
TIEDEMAN & VAN KERCHEM.
BATAVIA, 10 Februarij 1864. (765)

Op Zaturdag, den tweeden April 1864,
des voormiddags ten tien ure,
zal door tusschenkomst van het Vendu-Departement te *Batavia*, in deszelfs Lokaal in de Buiten Nieuwpoortstraat aldaar publiek worden verkocht:
Een stuk Moerasgrond,
beslaande eene oppervlakte van twee duizend twee honderd twaalf vierkante Rhijnlandsche roeden en een honderd negen vierkante Rhijnlandsche voeten, waarvan de belendingen zijn ten noorden, west, ten noorden aan de rivier Moesie, ten noord noord oosten aan de Soengijglam, ten zuidoost, ten oosten aan tuin- en moerasgrond en ten zuidwest, ten westen aan uitgegraven moerasgrond en voorts bebouwd met
a. Een planken met pannen gedekt Woonhuis met steenen bijgebouwen,
b. Een houten met pannen gedekt Huis.
c. Een bamboezen met pannen gedekte woning, en
d. Een steenen met pannen gedekt Molengebouw met de daarin aanwezig zijnde Machineriën en Inventaris; alle welke Gebouwen, Machineriën en Inventaris zijn behoorende tot het houtzaagmolen-etablissement gelegen aan de rivier Moesie te *Palembang*.
Dit perceel is behoorende aan L. BRAS, partikulier, vroeger wonende te *Palembang*, thans te *Batavia*, en wordt verkocht door den Ondergeteekende qq. de te *Batavia* canterende firma BüSING, SCHRöDER & Co. als houder van het eerste hypotheek op gemeld perceel gevestigd.
De inventaris tot deze onderneming behoorende, ligt ter inzage van gegadigden ten kantore van den Ondergeteekende.
(696) F. ALTING MEES.

Vendutie

op DONDERDAG, 23 MAART 1864,
wegens vertrek,
ten huize van den WelEdelGestr. Heer Mr. **F. Last**,
Raadsheer in het Hoog-Geregtshof van Nederl.-Indië,
op PARAPATTAN aan den weg naar Meester, door
GEBRS. ROSELJE & Co.,
van deszelfs netten INBOEDEL, bestaande grootendeels uit keurig bewerkt Europeesch **Meubilair**,
WAGENS, PAARDEN, ETC.
Vier bijzonder fraaije Hollandsche KOEIJEN, allen bezet en waarvan drie melkgevende; twee prachtige Hollandsche STIEREN.
Alles verder nader te specificeren. (723)

Op eenen nader door het Vendudepartement te bepalen dag,

in den loop der maand **Maart a. s.** zullen de ondergeteekenden in publieke veiling aan den meestbiedende verkoopen, het tot den Boedel van wijlen den Heer F. A. C. VAN KERVEL toebehoorende

HUIS en ERF,
staande en gelegen aan het *Koningsplein* (westzijde), thans bewoond door den WelEdGeb. Heer Jhr. M. H. TEDING VAN BERKHOUT.
Nadere informatiën te bekomen bij
(728) CASSALETTE & Co.

De Directeur der Producten en Civiele Magazijnen brengt bij deze ter kennisse van het Algemeen, dat te *Batavia*, op de na te noemen dagen in het openbaar zullen worden verkocht:

A. 200,000 pikols Gouvernements Suiker,

afkomstig uit den Oogst van 1864, als:
liggende en afgeleverd wordende te

	Samarang.	*Soerabaija.*	*Passoeroean.*
Op Zaturdag den 10 Sept. 1864:	25,000.	25,000.	25,000.
„ Maandag „ 10 Oct. „	———	25,000.	25,000.
„ Zaturdag „ 10 Dec. „	25,000.	25,000.	25,000.

B. 50,000 pikols Gouvernements Koffij,

afkomstig uit den Oogst van 1864, als:
liggende en afgeleverd wordende te

	Batavia.	*Samarang.*
Op Zaturdag den 10 Sept. 1864,	———	25,000.
„ „ „ 10 Dec. 1864,	15,000.	10,000.

De voorwaarden waarop deze verkoop zal plaats vinden, zullen nader worden bekend gemaakt.
De Directeur voornoemd,
BATAVIA, P. C. W. ANEMAET.
den 16 Februarij 1864. (707)

INSCHRIJVING

ten Residentiebureau alhier op **Dingsdag, den 23sten dezer**, des morgens ten **11** ure, voor den overvoer, voor of uiterlijk op **1 Mei aanstaande**, naar **Tjilatjap**, van de thans in 's LANDS GRAAN- en IJZERPAKHUIZEN alhier staande

LOCOMOBILE,

wegende plus minus **3000** Nederlandsche ponden.
De billetten moeten 24 uren voor het aangekondigde uur en den dag worden ingediend aan den Resident van *Batavia*.
De Resident van Batavia,
SCHAAP.
BATAVIA, den 16den Februarij 1864. (706)

Met referte aan de annonce voorkomende in de *Javasche Courant* van den 18den November ll. No. 92, wordt bekend gemaakt, dat de daarbij bedoelde uitbesteding voor de levering van

Zweedsch teer en Koolteer,

ten behoeve van de Marine, ten bureele van den Ondergeteekende zal plaats hebben, op **Donderdag, den 10den Maart 1864**, des morgens ten **10** ure.
De Wd. Hoofdadministrateur der Marine,
MOSSEL.
BATAVIA, den 18den Februarij 1864. (742)

Uitbesteding bij Inschrijving

ten residentie Bureau alhier, op Vrijdag den Zes-en-twintigsten Februarij, des voormiddags ten elf ure voor de levering gedurende de jaren 1865, 1866 en 1867 van

Laadpraauwen,

benoodigd:

a. Voor den overvoer van Personen, Paarden, Slagtvee, Gelden en Goederen, hieronder niet begrepen de door de Factorij der Nederl. Handel Maatschappij afgescheept wordende producten voor de Europesche markt, naar en van de Reede van *Batavia*, de buitenreede, in de omliggende Eilanden, en

b. Voor den overvoer van Personen, Paarden, Slagtvee, Gelden, Goederen en Zout van *Batavia* naar *Tanara*, *Buntam* en *Bekassie* en omgekeerd van die plaatsen naar *Batavia*.

De uitbesteding zal plaats vinden tweeledig, als:
Voor ieder Perceel afzonderlijk en voor de beide Perceelen te zamen.
De Inschrijvings-Billetten moeten 24 uren vóór den aangekondigden dag en het uur van Uitbesteding aan het Residentie Bureau worden bezorgd.
Latere inkomende billetten worden ongeopend ter zijde gelegd.
De betrekkelijke voorwaarden liggen ten Residentie Bureau alhier ter lezing van gegadigden.
De Resident van Batavia,
BATAVIA, SCHAAP.
den 18 Februarij 1864. (739)

Ontvangen:

Hollandsche LIMONADE GAZEUSE,
(727) bij J. M. VAN WALCHREN.

Per dezer dagen aangekomen Schepen ontvangen:

SARDIJNTJES in ½ en ¼ BLIKKEN
PETIT POIS AU BEURRE et AU NATUREL
CÉLERI AU JUS et ACCOMODÉ
PATÉ FOIE GRAS TRUFFÉ
TRUFFELS in ½ en 74 BLIKKEN.
JULLIENNE
CHAMPIGNONS
PLUMPUDDING, enz, enz; —
bij
(703) WINSSER, DE LANGE & Co.

De ondergeteekenden ontvingen per diverse schepen:
Kinderkousen en Sokken, Dames Kousen en Heeren Sokken in Katoen, Zijde en Fil d'Ecosse; HANDSCHOENEN in Katoen, Garen, Zijde, Satijn, Glacé, en Glanceé, zoowel voor Dames als Heeren, Heeren Witte Dassen, prachtige BALROBES, SWAHLS, geborduurde ROKKEN, alsmede een meer dan volledig assortiment der fijnste BRODERIES en GARNEERSELS, MITAINES, GORDIJN- en KLAMBOEGOED, fijn BATTIST, LEDERWERK en een groot assortiment fijne

GALANTERIEN.

Verder:
Puike **Tafelwijnen** in zeer geringe prijzen, fijne ROODE en WITTE WIJNEN, PORTWIJN, CHAMPAGNE, merk *Chateau d'Ay*, COGNAC, BIER, RIJNWIJNEN, SELTERSWATER, SALADEOLIE,
Provisiën, Suikerwerk,
en meer andere artikelen.
(766) BEIJNON, HAMACHER & Co.

TRIO'S pour Piano, Violon et Violoncelle,

par
C. de Bériot & Fauconnier.

ANNA BOLENA, Opéra de *Donizetti.*		
FREYSCHüTZ,	„ „	*Weber.*
L'ELISIRE D'AMORE,	„ „	*Donizetti.*
DON JUAN,	„ „	*Mozart.*
NORMA,	„ „	*Bellini.*

(749) H. M. VAN DORP.

Ontvangen Per *Madura:*

Zwart zijden fluweel LINT. SOUTACHE. Zwart wollen rokken BAND, Linnen BAND, Wit zijden elastique BAND, VETERBANDEN, alsook prima kwaliteit GLACÉ HANDSCHOENEN.
(755) W. LOONEN & Co.

Bij G. KOLFF & Co. *Batavia.*

Per Mail ontvangen:

HET HUMORISTISCH ALBUM

voor liefhebbers van vrolijke luim.
Mail-Prijs per Jaar *f* 16,—.
Voorts:
I. *Stieltjes*, Gegevens omtrent de zaak: Spoorwegen op Java.
II. ALMANAK van *Asmodee* 1864.
III. JAARBOEKJE van de Militaire Akademie te *Breda*.
(750)

Mandarijn GEMBER,
in Entrepôt en in Consumptie, bij
(701) WINSSER, DE LANGE & Co.

H. CHASTEL,

Md. TAILLEUR,
gesorteerd in alle **mode-artikelen** dat VAK betreffende.
Noordwijk, tegenover het Gouvernements-Gebouw.
(679)

Ontvanger per *Madura*:
BOUILLON ZEEFTEN, SCHUIMLEPELS, ZEEFTLEPELS, TRECHTERS, FILTREER OLIEKANNEN, KOFFIJKANNEN, VERLAKTE WASCHTOBBETJES en SLEUTELMANDEN, alsook fijn PLEETWERK, enz.
(756) W. LOONEN & Co.

MEUBEL-MAGAZIJN.

TOKO SENIN,
van
B. CHARLES.
Steeds voorzien van alle soorten van
MEUBELS,
beveelt zich aan tot de uitvoering van alle soorten van **Commissiën, verzending en verpakking van goederen, enz.** tot zeer matige prijzen.
(678)

De BAOUR VATWIJN
op vat en afgetapt bij
(703) WINSSER, DE LANGE & Co.

Ontvangen:
Decalqueerpapier sans fin,
breed 1.50 à 1.65 Ned. El.
Prijs per El **f 3,—.**
Koperen, Houten en Ivoren **Herleidings-Schalen,**
Dubbele ivoren Palmen, enz.
(641) H. M. VAN DORP.

Ontvangen:

Die Jobsiade	*f* 3.—
GOETHE'S *Faust*	„ 3.—
Das Neue Decameron	„ 1.—

(680) H. M. VAN DORP.

PORTER in halve flesschen,
bij
(720) JOHN PRYCE & Co.

BRANDON & Co.,
hebben ontvangen: een groot assortiment CASTOREN HELMHOEDEN, ENGELSCHE PETTEN, alsmede ZWARTE GIBUS en ZIJDEN HOEDEN. (714)

PHOTOGRAPHISCH ATELIER

van
C. K. LOURAN,
Batoe Toelies.
Dagelijks geopend van **8 tot 10 uur** des ochtends. (681)
Betaling Contant.

HET PHOTOGRAPHISCH ATELIER

van
Woodbury & Page,
op *Rijswijk* is dagelijks, uitgezonderd VRIJDAGS, geopend voor KINDEREN van half 7 tot half 8 en verder van half 8 tot 10 uur 's morgens.
Gezigten en Typen van Java.
AFDRUKKEN van **negatieve Portretten**, ten vorigen jare genomen, zijn te bekomen à *f* 2,— per stuk. (682)

TAUCHNITZ EDITION

f 2,— per Volume.
BULWER, THACKERAY, BELL, AQUILAR, COLLINS, ELIOTT, AINSWORTH, MARSCH, JAMES, TROLLOPE, DICKENS, READE, LEVER, GORE, KINGSLEY, JOHN HALIFAX
Ontvangen door
(759) H. M. VAN DORP.

Per *BEVERLEY* van *Boston* ontvangen:
Een Factuur

Elegante Americaansche Bureau Stoelen,

Armstoelen en Salonstoelen,
en met laatst aangekomen Schepen
VERSCHE PERZIKKEN, JAMS en JELLIES, HADDOOKS en LOBSTERS in blik, WATERCRACKERS, MEEL, VLEESCH, SPLITERWTEN, alsmede zwaar VERZILVERDE IJSKANNEN, mahoniehouten en palisanderhouten THEE-, RONDE en UITTREKTAFELS, ETAGÈRES, Dames WERKTAFELS, KINDER WAGENTJES, diverse AMERICAANSCHE RIJTUIGEN, WAARLOOZE WIELEN en ASSEN.
(764) VAN DEN ABEELEN & Co.

Nieuwe

ROTTERDAMSCHE COURANT.

MAIL-EDITIE.
Het eerste nummer 1864, op heden per mail ontvangen, is aan de **nieuw geabonneerden** verzonden.
Abonnementen zijn voortdurend te bekomen tegen *f* **40.**— bij vooruitbetaling.
Met dit nummer zijn tevens verzonden de *Verslagen van de Handelingen der Staten-Generaal*, over Indische aangelegenheden, houdende o. a. *de eerste volledige mededeeling der Gouvernements-stukken in zake den heer* STIELTJES.
Dit BIJBLAD is afzonderlijk verkrijgbaar ad *f* **15.**— per jaargang.
De Agenten,
G. KOLFF & Co.
BATAVIA, 19 Februarij 1864. (751)

GEORGE TRAUT,

Mechanicus,
beveelt zich bij deze aan het Publiek van Batavia, in al wat tot maken en repareren van alle mogelijke INSTRUMENTEN der PHYSICA, OPTICA en CHIRURGIE behoort, alsmede LAMPEN, POMPEN, BRANDSPUITEN, en andere voorwerpen in KOPER, STAAL, IJZER en HOUT.
Kramat, tegenover het nieuwe schoolgebouw. (737)

Voorhanden om per Mail te vervolgen:

Journal des Démoiselles 1864,

Edition de Paris, avec Supplément.
(746) H. M. VAN DORP.

PAARDENPOSTERIJ

tusschen
BATAVIA.
Kedoeng Badak en Buitenzorg.
Vice Versa.
VERMINDERING VAN PRIJZEN.

Nieuwe
ENGELSCHE REISWAGENS
en
PAARDEN.
Onmiddellijke Correspondentie met **Gadok.**
Adres:
Te **Batavia**, in het *Hotel des Indes*, bij den Heer CRESSONNIER.
Te **Buitenzorg** bij den Heer KUIJT, *Hotel Buitenzorg*.
Te KEDOENG BADAK bij
(654) J. A. MAY.

INDISCHE TYPEN,

door **C. K. LOURAN.**
Te bekomen bij
(642) H. M. VAN DORP.

Let wel!

Particuliere Posterij

TUSSCHEN
Batavia en Buitenzorg.

20 nieuwe Engelsche Reiswagens ter beschikking der Reizigers.
Engelsche Reiswagen 4 paarden f 30,—.
Adres: *Marine Hotel, Rijswijk* en op *Weltevreden* naast het Postkantoor.
(683) A. COMBES.

Bij **G. Kolff & Co.** *Batavia.*
Nieuw ontvangen Boekwerken:
GERARD KELLER, Reis in 't Zuiden, 1ste deel.
PLANTENGA's Oost-Indië, (*Reis-Gids*).
PIJNAPPEL, Maleische Spraakkunst.
VETH, Borneo's Ooster-en Wester-Afdeeling.
SIJTHOFF's Atlas Nederland en Bezittingen.
MEMORANDUM voor jeugdige Zee-Officieren.
GANOT, Natuurkunde door VAN DEN BURG.
FRANTZ, Opvoeding van den Geneesheer.
VAN GENDT, Metselwerken.
Idem Timmerwerken.
DE BRUIJN KOPS, Staathuishoudkunde, *derde druk, nieuwe uitgave.*
VAN LENNEP, PERPONCHER's Onderwijs voor kinderen.
DE GENESTET, Eerste Gedichten.
Idem Laatste der Eerste.
Voorts:
NIEUWE LECTUUR VOOR LEESVEREENIGINGEN.
(710)

MEUBEL-MAGAZIJN,

voorzien van alle soorten **Inlandsche en Europesche Meubelen.**
(730) VAN DEN ABEELEN & Co.

Toko Passar Baroe.

De Ondergeteekenden beveelt zich beleefdelijk aan tot het voorzien van **huishoudelijke benoodigdheden,** en tot de uitvoering van **Commissiën.**
(685) F. H. EXEL.

Mr. PHILLIPS,

CHIRURG-DENTIST,
heeft de eer te berigten, dat hij te **Batavia** is teruggekeerd.
RIJSWIJK, 12 Februarij 1864. (731)

Kamers met de kost,

te bekomen bij
(686) P. DAU, *Molenvliet.*

Roomsch-Katholijke Gemeente.
Zondag den 21 Februarij 1864
EERSTE H. DIENST, des morgens ten 7 ure.
HOOGDIENST des morgens ten half 9 ure.
LOF des avonds ten 6 ure. (76.)
N.B. Na den HOOGDIENST zal de Lofzang **Te Deum** gezongen worden ter gelegenheid van den verjaardag van Zijne Majesteit KONING WILLEM III.

Théâtre de Batavia.

Lundi, 22 Février 1864,
Sixième Représentation du 6me Mois d'Abonnement.

MARTHA

OU

LE MARCHÉ DE RICHEMOND.

Grand Opéra en **4** *Actes et* **6** *Tableaux.*
Au 3e Tableau,
La dernière rose du printemps.
Romance chantée par Mad. MAUGARD,
précédée du
Quatuor des Rouets.
Chanté par Mess. FALBERT et MERGLET, Mad.es MAUGARD et PROCHE.
Au 4e. Tableau,
Chanson du Porter.
Chantée par Mr. MERGLET.
A l'Etude:
LA JUIVE,
(753) Grand Opéra en 5 Actes.

Militaire Societeit Concordia.

THÉ-DANSANT,
op Zaturdag, den 20sten Februarij 1864.
Namens het Bestuur:
De Secretaris,
(732) BRUIJN VAN ROZENBURG.

De ondergeteekende biedt hiermede der gemeente zijnen dank aan, voor de allezins "onderwonden" medewerking, in de naleving der uitgevaardigde voorschriften, waardoor de taak van het plaatselijk bestuur is verligt geworden, om de zoo zeer vereischte orde te handhaven, ter gelegenheid der volksfeesten, bij de viering van 's Konings geboortedag op 19 dezer.
De Resident van Batavia,
(747) SCHAAP.

N. I. Escompto-Maatschappij.

De Directie maakt bekend, dat tot nadere kennisgeving gelden in deposito, onder waarborg van het volgefourneerd kapitaal der Maatschappij, zullen worden aangenomen tot eene rente van 5 pCt. 's jaars, mits minstens zes maand in het bezit der Maatschappij blijvende en verder met zes wederzijdsche opzegging van 14 dagen.
BATAVIA, 25 Julij 1863.
TIEDEMAN & VAN KERCHEM,
(735) *Directeuren.*

INSTITUUT VOOR JONGE JUFVROUWEN

op *Rijswijk*.
Den eersten Maart a.s. zullen de ondergeteekenden, met toestemming der Hoofdcommissie van Onderwijs alhier, eene **dag- en kostschool** voor **Jonge Jufvrouwen** openen, waarin behalve de HOLLANDSCHE, ook de VREEMDE TALEN zullen worden onderwezen, en de élèves overigens onderrigt zullen ontvangen in alles wat strekken kan ter voltooijing van eene beschaafde opvoeding.
Tevens zal aan dit Instituut eene **voorbereidingschool** verbonden zijn.
Zij bevelen hare inrigting met de meeste bescheidenheid aan, zullende zij alles in het werk stellen om zich met algemeene tevreden waardig te maken.
Nadere inlichtingen en prospectussen zijn te bekomen aan het Instituut, op *Rijswijk* bij de *Harmonie*
P. ROELOFS, geb. *de Weijer.*
(745) A. S. DAMMERS.

VENNOOTSCHAP.

Blijkens acte heden voor mij gepasseerd, is tusschen de Heeren J. C. VAN BEVEREN, werktuigkundige, en J. A. SNIJDERS, architect te *Batavia*, — eene Vennootschap aangegaan onder de firma
VAN BEVEREN EN SNIJDERS.
Dezelve heeft ten doel, het in werking brengen en houden van **Stoomwasch-Inrigtingen te Batavia en elders in N. I.** Ze zal zijn gevestigd te *Batavia* en verder op al zoodanige plaatsen, welke overeenkomstig de wet zullen worden bekend gemaakt.
Ze is aangegaan voor eenen onbepaalden tijd en zal aanvangen met 1 Maart 1864.
Beide vennooten zijn *gérant* en hebben de teekening.
Voor alle schriftelijke verbindtenissen wordt beider handteekening gevorderd.
De vennooten zullen zich in privé niet mogen verbinden als borg.
Afgekondigd ingevolge art. 28 W. v. K.
D. BODDE, *Notaris.*
BATAVIA, 16 Februarij 1864. (698)

Timmer- en Metselwerken.

De ondergeteekende belast zich ook, behalve nieuw werk, met alle **soorten van Reparatiën,** tegen een billijk vastgesteld Tarief.
KONINGSPLEIN, naast de *Willemskerk*.
K. M. VERLOOP,
(736) *Architect en Werktuigkundige.*

Gevraagd:

Eene **Secondante**, geëxamineerd in het HOLLANDSCH en het FRANSCH; kennis der ENGELSCHE TAAL en der MUZIJK zal tot aanbeveling strekken.
Adres Letter **Y** Bureau *Java-Bode.* (752)

Wordt te koop gevraagd:
Het 2de deel van het Bijblad op het Staatsblad van Neerl.-Indië.
Adres franco met prijsopgave, bij
(699) H. M. VAN DORP.

Wegens vermoedelijk vertrek

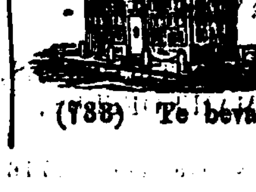

tegen zeer billijken prijs **te koop:** het aangenaam en ruim gelegen, en van nieuwe kamers voorziene WOONHUIS van den ondergeteekende, gelegen aan het *Meuteng op Parapattan.*
(738) Te bevragen bij Mr. F. LAST.

Uit de hand te koop voor f 525,—:

Een zeer goede **BENDY** met TUIG, LANTAARNS, enz. compleet, en twee sterke gezonde **PAARDEN.**

Adres den heer ORT, *Molenvliet.* (704)

Te huur.

Het **Pakhuis** aan de *Groote Rivier*, onder het kantoor van den Notaris *D. Bodde.*

Te bevragen bij (738) E. MOORMANN & Co.

Te Huur:

het lokaal, thans genaamd **Jacatrasche Portionstafel,** aan het *Stadhuisplein.*

Te bevragen bij

(687) J. F. TENTÉE.

Te huur:

Een **HUIS** in den *Gang Ketapang* met 1sten Mei e. k. bij

(711) J. PEREIRA.

De Zalf en Pillen van Holloway.

Huidziekten, schurft, scheurbuik. Deze soort van ziekten treft niet alleen dengene, die er mede behebt is, maar verlaat maar al de dikwijls haren oorsprong en doet onschuldige schepselen lijden. Onder dergelijke omstandigheden van hoeveel belang is het dan niet om elke verderfelijke zelfstandigheid van het bloed, en van de klieren geheel en al af te zonderen en te ontwortelen; dit moet klaarblijkelijk voor alle lijders zijn. De zalf en pillen van Holloway roeijen al die verborgen besmettelijke stoffen met den wortel uit. Wanneer men de zalf gebruikt, moet men de pillen ook altijd geregeld innemen.

Doosjes Pillen à f 1,—, f 3,— en f 5,—.

Potjes Zalf à f 1,—, f 3,— en f 5,—.

Thans à contant te verkrijgen:

Te *Batavia*	bij	S. B. VAN KLEEFF & Co.
» »	»	SCHREUDER & VAN DER CRAB.
» *Soerabaija*	»	D. MAURITZ MARTENS.
» »	»	J. J. VAN DEN MUIJSENBERG.
» *Probolingo*	»	ZIMMERMAN & Co.
» *Banjoemaas*	»	M. S. CHERIMAN.
» *Poerworedjo*	»	J. KALDEN.
» *Djokdjokarta*	»	KOE DJAMBOE.
» »	»	Wed. C. W. VAN DER LAAN.
» *Soerakarta*	»	M. J. HANSSENS.
» *Tagal*	»	Mevr. de Wed. VAN DORP.
» »	»	A. J. VAN DER VOORT.
» *Cheribon*	»	W. GALISTAN.
» »	»	M. BLOK & Co.
» *Buitenzorg*	»	A. J. VAN DER VOORT.
» »	»	SCHREUDER & VAN DER CRAB.
» *Tjandjoer*	»	SCHREUDER & VAN DER CRAB.
» *Salatiga*	»	Q. M. B. REGENSBURG.
» *Samarang*	»	G. C. T. VAN DORP, H. L. DE LYON, DE GROOT, KOLFF & Co., JOOSTEN & Co. en bij SOESMAN & Co.

(734)

CAUVIN PILLEN,

verkrijgbaar met recept

bij

(446) BEIJNON, HAMACHER & Co.

Bataviasche Stoomboot-Maatschappij.

Eene hevige Concurrentie verwachtende, wendde ik mij in September tot het Gouvernement om ondersteuning, ten einde aan Heeren Inteekenaren eenige meerdere zekerheid te geven.

Heden eene afwijzende dispositie ontvangen hebbende, acht ik het in hun belang voorzigtig de zaak op te geven.

(705) C. J. BATTEN.

Let Wel!

De Stoomer Batavia,

Kapt. NIJE,

vertrekt den **22sten** dezer naar **Samarang,** via **Cheribon.** W. CORES DE VRIES.

BATAVIA, 20 Februarij 1864. (759)

Stoomvaart in den Indischen Archipel.

Het vertrek der Stoomschepen gedurende de maand **FEBRUARIJ 1864**, is geregeld als volgt:

VAN BATAVIA.

naar MUNTOK, RIOUW en SINGAPORE, den 2den en 16den.
naar SAMARANG en SOERABAIJA, den 7den, 15den, 22sten en 29sten.
naar BILLITON, PONTIANAK en SINGKAWANG, den 8sten.
naar BENKOELEN en PADANG, den 25sten.

VAN SOERABAIJA.

naar SAMARANG en BATAVIA, den 7den, 15den, 22sten en 29sten.
naar MAKASSAR, TIMOR-KOEPANG, DELHI en de MOLUKKEN, den 15den.
naar BAWEAN en BANJERMASSING, den 27sten

Nadere inlichtingen te bekomen op de Stoombootkantoren in de Stad bij

W. CORES DE VRIES, te *Batavia* en te *Soerabaija.*

NIEUWVEEN en SCHUIJMER, te *Samarang.*

(688)

Vracht en Passage naar TJILATJAP

met het Ned. Barkschip

QUATREBRAS,

kapt. H. NIEUWENHUIJS,

om tegen 23 dezer te vertrekken.

Informatien bij *de Agenten*

(724) DüMMLER & Co.

INGEZONDEN STUKKEN.

Een zedelijke oorvijg, den landeigenaren in het Buitenzorgsche toegediend.

Mijnheer de Redacteur!

Dezer dagen werden de landeigenaren in de afdeeling Buitenzorg zeer onaangenaam verrast met een missive van den Adsistent-Resident, houdende mededeeling eener door de Regering genomene beslissing, „dat de beschikking over de heerendiensten der opgezetenen van hunne landen voor het aanleggen en onderhouden van aanplantingen van suikerriet en van koffij, voor rekening van den landheer, in strijd is met den (de) duidelijken (duidelijke) letter van art. 40 van het reglement in *Staatsblad* 1836 No. 29," en ten slotte verzoekende: „geen gebruik meer te maken of te doen maken van de heerendiensten der bevolking voor die aanplantingen."

Hoe hard en met groote verliezen gepaard gaande dit verbod ook voor vele landeigenaars, die jaren lang, op het voorbeeld van het Gouvernement-zelve, hunne opgezetenen grootendeels tot die diensten gebruikten, ook moge zijn, valt daarop, als rustende dit verbod toch op eene stellige wetsbepaling, niets af te dingen; maar zie, daar kwamen gelijktijdig de policiehoofden der particuliere landerijen (door de eigenaren-zelven aangestelde en bezoldigde personen, die tevens door hen willekeurig worden ontslagen) met een brief van den regent van Buitenzorg opdagen, vervat in zulke termen, als waardoor allen eerbied van die hoofden voor en ondergeschiktheid aan hun landheeren de bodem wordt ingeslagen, en zij door den Adsistent-Resident van Buitenzorg als spionnen over en verklikkers van hun regtmatige meesters worden aangesteld, met bedreiging van zware straffen (welke wordt niet gezegd: waarschijnlijk de door het Buitenzorgsche bestuur zoo geliefde rottingslagen), zoo zij in die spionnage en verklikking aan het bestuur achterlijk mogten blijven. Die missive draagt zulke kenteekenen van minachting voor de landeigenaren en behelst zoodanige opruijing als het ware van hunne bevolking tegen hen, dat het zeer te verwonderen zoude zijn, bijaldien de landeigenaren in het Buitenzorgsche achterlijk bleven, zich deswege *en corps* aan de Hooge Regering te beklagen. Die missive, door of namens den Adsistent-Resident opgesteld en door hem aan den regent toegezonden, moest, volgens haren inhoud, door de policiehoofden aan alle kampongbewoners worden medegedeeld. Voorwaar een schoon middel, om den eerbied voor, en het prestige van den Europeaan bij den gemeenen inlander te bevorderen!

Nu rijst de vraag, tot welk nut moet die schriftelijke last aan de policiehoofden strekken, na het zenden van de mededeeling der door de Regering genomen beslissing aan de landeigenaren-zelven? Immers tot niet het minste, dan alleen om een aantal hoogst fatsoenlijke en onafhankelijke Europeanen, die jaarlijks, zoowel de Regering als de inlandsche bevolking, door hunne industrie met honderdduizenden bevoordeelen, te grieven en grovelijk te beleedigen, iets, dat niet anders dan zeer hoog van de zijde der landeigenaren kan worden opgenomen. Beproefden de landheeren toch de beslissing der Hooge Regering in den wind te slaan of te ontduiken, alsdan is art. 37 van het reglement van 1836 daar, om hen voor den bevoegden regter te trekken en door dezen te doen straffen, maar niets regtigt, — voorzeker lijnregt in strijd met de bedoelingen van eene wijze Regering — een ambtenaar het in Japan heerschend stelsel van dwarskijkerij op Java toe te passen.

Zoodra het mij gelukt een afschrift van den aan de policiehoofden gezonden brief (die mij slechts voor een oogenblik ter inzage werd toevertrouwd) te bekomen, zal ik mij haasten dien uwer redactie met eenige nadere toelichtingen en opmerkingen te doen geworden.

Alleen zij hier nog gemeld, dat de brief van den Adsistent-Resident aan den regent in een onbegrijpelijk slecht **en bijkans onverstaanbaar maleisch is gesteld, en dat de regent, instede van** ***verzocht*** **(minta), zoo als gebruikelijk is, in dat stuk** ***gelast*** **(printa) wordt;** hoe die gebiedende toon van den Adsistent-Resident tegenover den bejaarden regent in overeenstemming te brengen is met artikel 1 der instructie voor de regenten (*Staatsblad* 1859 No. 102), hetwelk bepaalt: „dat de regenten de vertrouwde raadslieden der Residenten zijn," is ons onbegrijpelijk, tenzij men geloof wil slaan aan hetgeen hier ter plaatse als stellig verzekerd wordt, dat de invloed van den regent ten eenenmale voor dien van den kapitein der Chinezen, een bij ieder, zoowel Europeanen als Chinezen, gehaat persoon, moet wijken. Zeker echter is het, dat de overeenstemming, welke volgens de wijze bedoeling der Regering tusschen de residenten en regenten moet heerschen, door dergelijke handelingen geheel verloren gaat. Over verdere willekeurige en onwettige handelingen van ons bestuur schrijf ik u later. Dit is intusschen ontwijfelbaar, dat eene spoedige voorziening van regeringswege dringend vereischt wordt.

Ik heb de eer te zijn,

UEds. Dw. Dienaar,

W. L.

P. S. Zoo even sprak ik de heeren B., v. M. en T., allen landeigenaren in deze afdeeling, die verklaarden liever hunne landerijen aan Chinezen te zullen verkoopen, dan langer de speelbal en voetwisch van ons tegenwoordig bestuur te zijn en aan zijne minachtende beleedigingen te blijven blootstaan.

In mijne bemerking of antwoord op eene herinnering des Heeren H. aan eene kerkelijke aangelegenheid, beweerde ik dat de evangelische gemeente te Batavia volgens haar organiek reglement regt heeft op de verkondiging der heilige Schrift; dat het hoofdbestanddeel er van is: het supranaturalistische door mij zoo kort mogelijk in zijne feitelijke openbaring aangeduid; dat de predikant die het loochent het regt der gemeente schendt, haren grondslag vernietigt.

H. heeft gerepliceerd dat ik van den weg had afgebragt door te stipuleren (?) wat ik en mijne geestverwanten gelooven; dat het hier eene regtskwestie is, namelijk of een lid of een gedeelt der gemeente het regt heeft een predikant aan te klagen over gevoelens, die tegen de zijne of hunne strijden.

Het is echter eene moeijelijke opgave over een regt te spreken, zonder zijn onderwerp aan te roeren. Ook H. handelt in korte woorden over het onderwerp des regts, doch zóó, dat hij het tot niets terugbrengt en komt dan tot de logische gevolgtrekking, dat de gemeente over geen onregt met betrekking tot de leer klagen kan. Zijne repliek heeft aanleiding gegeven tot een schrijven van een oud onderling, die aantoont, waarin het regt der gemeente bestaat en vervolgens de bevoegdheid der gemeenteleden tot aanklagt afleidt uit hetgeen regtens is ten aanzien van iedere andere aangelegenheid des dagelijkschen levens.

Hierop is gevolgd een antwoord van H., inhoudende hoofdzakelijk, dat er nog meer twijfelaars zijn dan hij en zijne predikanten.

Eene dupliek mijnerzijds is niet overbodig geworden. Ik wensch nader te betoogen: dat H.'s beweeren omtrent de ontstentenis van een bepaald omschreven regt der gemeente ten aanzien der leer is ongegrond en zulks mede met verwijzing naar de memorie van toelichting op het organiek reglement, waarvan het mij, na de repliek, gelukt is in het bezit te komen; voorts dat H's uitlegging van een paar gedeelten van mijn antwoord is onjuist en dat de gemeenteleden, volgens beginselen en bepalingen van stellig regt, bevoegd zijn tot aanklagt.

Artikel 1 der Acte van vereeniging der luthersche met de overige protestantsche gemeenten te Batavia, waarvan zoo wel de Heer H. en de oud ouderling, als ik zijn uitgegaan, luidt woordelijk als volgt:

„De Godsdienstleer der tot ééne Evangelische of Protestantsche kerk vereenigde gemeente is die van het Evangelie, „overeenkomstig met het grondbeginsel van het protestantisme."

„Zullende mitsdien daarbij in acht genomen worden,

„1o. dat de leden der respective gemeenten bij deze vereeniging hunne geloofsbelijdenis niet behoeven optegeven of te „verlaten, maar aan deze getrouw kunnen blijven.

„2o. Dat door genoemde vereeniging de leden der verschillende genootschappen, hunnen sectenaam afleggende, zich vereenigen tot eene Evangelische gemeente."

Wat de woorden „de leer van het evangelie" beteekenen, zegt de Heer H. niet. Grondbeginsel van het protestantisme is, volgens hem, beginsel van vrij onderzoek, van protest tegen iedere gewetensbinding.

Volgens den oud ouderling is het de erkenning van de boeken des ouden en nieuwen verbonds, zooals die in den canon zijn vervat als de volledige en eenige openbaring Gods, als Gods woord, zijnde die erkenning een algemeen kenmerk der verschillende takken der protestantsche kerk met ter zijde stelling van de verschilpunten.

Ik vereenig mij niet met H's verklaring, maar wel met die van den oud ouderling in zoo ver het beginsel van het protestantisme medebrengt de toekenning van Goddelijk gezag aan de heilige schrift als Gods woord, met ter zijde stelling van menschelijk gezag en daarin een onderscheidend kenmerk bestaat van alle protestantsche kerkgenootschappen.

Ik acht nogtans eene nadere beschouwing van het artikel noodig, vooral omdat de Heer H. in zijne uitlegging denkbeelden van vrij onderzoek en gewetensvrijheid heeft op den voorgrond gesteld, welke meermalen met het protestantisme verbonden worden, welke er ook eene ware zijde van aangeven, maar in hare absolute toepassing tot onjuiste gevolgtrekking leiden.

Laten de woorden des artikels „de Godsdienstleer is de leer van het evangelie overeenkomstig het grondbeginsel van het protestantisme" in hun verband toe „*grondbeginsel van het protestantisme*" te verklaren door beginsel van vrijheid van onderzoek, van protest tegen iedere gewetensbinding in dien zin, dat de leer even vrij zou kunnen zijn als het onderzoek?

Het antwoord moet ontkennend wezen. Immers „de leer van het evangelie" wordt, als eene reeds voorhandene op den voorgrond gesteld, het grondbeginsel van het protestantisme slechts als nadere bepaling er bijgevoegd.

Ware het omgekeerde de bedoeling geweest, het artikel zou hebben moeten luiden: de Godsdienstleer is de leer, welke een vrij onderzoek als de ware zal doen kennen; de woorden „van het Evangelie" zouden overbodig en misplaatst geweest zijn.

Evangelie beteekent „blijde boodschap", maar wanneer er in een reglement betreffende een christelijk genootschap sprake is van „het evangelie", zal niemand in ernst durven beweeren, dat er eene andere blijde boodschap bedoeld zij dan die, welke de Christenheid als zoodanig beschouwt. Christus verklaarde het uitdrukkelijk dat de prophetische schrift, volgens welke het evangelie den armen zou verkondigd worden, den blinden het gezigt enz. toen werd vervuld. Herhaaldelijk bekrachtigde hij de schriften des Ouden Testaments. De leer van het evangelie is dus de inhoud der heilige schrift. Of zoudt ge willen beweeren dat „de leer" niet is de inhoud, maar een uittreksel er van? Welk uittreksel dan? Christus zeide dat de schrift niet kan gebroken worden. Daden openbaarden de leer omtrent de verhouding tusschen God en de menschen; neem ze weg en het gebouw stort in een.

Wil men dus de woorden: grondbeginsel van het protestantisme verklaard hebben door vrij onderzoek, zoo moet het een onderzoek zijn, ondergeschikt aan den bijbel.

Strookt die uitlegging met het historische verband tusschen vrijheid van onderzoek en geweten en het protestantisme? Allezins. De Roomsche priesterschap kent zich een apostolisch gezag toe: de uitoefening er van, gepaard met wereldlijke magt, deed allengs de heilige schrift, hoezeer als goddelijk erkend, op den achtergrond stellen. Eene Synode onder Paus Innocentius III rangschikte in het jaar 1215 den bijbel onder de verbodene boeken. Met zijne verduistering verduisterde de wereld.

Luther echter leerde hem te Erfurt in zijn geheel kennen. Op de heilige schrift grondde hij de 95 stellingen in 1517 aan de kerkdeur te Wittenberg aangeplakt.

Op haar werd gegrond iedere verdere daad van het protestantisme, **op haar het protest door de vorsten en vertegenwoordigers der steden in 1529 aan Karel den Vde te Spiers ingediend, waaraan de benaming protestanten haren oorsprong ontleent.**

Vrijheid is het vermogen van een redelijk wezen om zijnen wil tot het doen of laten van iets te bepalen. Nadenken en onderzoeken is daartoe in de meeste gevallen vereischte. Niet echter onderzoek alleen heeft de hervorming tot stand gebragt, maar de uitkomst er van, de erkenning van het eenig Goddelijk gezag der schrift en het handelen dien overeenkomstig.

Het was geene hervorming — der theologie alleen, maar der kerk. Heeft dus vrij onderzoek den grondslag doen leggen, de heilige schrift is de grondslag zelf, en in zoo ver het vrij onderzoek nog op dien grond als eene plant, waarvoor hij bestemd is, blijft tieren, maakt het met den grond bij voortduring het grondbeginsel van het protestantisme uit. Dwang om in te gaan of te blijven is vreemd aan het protestantisme. Voor allen is de schrift toegankelijk. Zelfs de belijdenisschriften, welke de uitdrukking bevatten van hetgeen, waarin men zich vereenigde, verklaren haren inhoud ondergeschikt aan de heilige schrift, van welke zij uitgingen. In gelijke verhouding als vrij onderzoek op verstandelijk gebied, stond en staat nog volgens het protestantisme gewetensvrijheid tot de schrift op zedelijk gebied.

Terwijl niemand als regter wordt erkend over een anders geweten om voor hem goed en kwaad en de gevolgen er van te bepalen, onderwerpt hij die de heilige schrift als Gods woord, erkent de uitspraken van zijn geweten aan die der schrift. Dat er geene objectieve kenmerken meer zouden bestaan van goed en kwaad, dat geene aangegane verbindtenis, geen eed meer heilig zoude zijn, kan slechts een verstokt geweten als gewetens vrijheid beschouwen.

Er bestaat, Mijnheer H., eene merkwaardige overeenkomst tusschen uwe uitleggingen der wet en des bijbels. Gij verbondt in uwe wetsuitlegging een negatief bestanddeel met het positieve der wet. Het produkt moest negatief zijn. De uitlegging vernietigde de wetsbepaling en zich zelve. Uwe met u instemmende leeraren beklimmen den kansel, alwaar op hunne uitlegging wacht de heilige schrift, welke hun toevoegt: Ik, Christus ben het licht der wereld; die mij navolgt, wandelt niet in duisternis; gij leeraren zijt lichten der gemeente; zij echter verklaren te wachten op een lichtstraal, welke nog door de nevelen dringen moet om die raadsels te ontvouwen, welke Christus betuigde, voor zoo ver den mensch noodig is, te openbaren, en spreiden inmiddels over de gemeente hunne duisternis. Spreken niet zij zelve of de schrift, zoo als ge wilt, hun vonnis uit? Kunt ge in ernst het modern bewustzijn een Christelijk bewustzijn noemen?

Laten wij nu raadplegen de memorie van toelichting, welke door de kerkeraden der zich vereenigende gemeenten bij het ontwerp der later bekrachtigde akte van vereeniging gevoegd is, tijdens zij ter vaststelling werd opgezonden.

Daarin leest men: **De beide kerkeraden hebben bij het vaststellen en aannemen van artikel 1 der project-akte gemeend de volgende vijf punten te moeten toelichten.**

1o. De vermelding der benamingen *protestantsch* en *evangelisch.*

Beide benamingen zijn passende: de benaming: protestantsch: als drukkende dit woord het *beginsel* en het *regt* der evangelische gemeente uit in tegenstelling van het beginsel der roomschkatholieke kerk; de benaming: vangelisch: als drukkende dit woord den *grondslag* en het gezag der gemeente uit in tegenstelling met de Roomsch-katholieke kerk, welke het evangelie niet als eenig gezag der kerk beschouwt.

2o. Het vaststellen der benaming evangelische gemeente.

De benaming *evangelische* toch doet den *grond* en het *wezen* der protestantsche Christen-gemeente ten sterkste uitkomen, terwijl zij tevens op het *gezag* wijst, waaraan zij zich onderwerpt. De *grond*; want de hervormers der zestiende eeuw zijn terug gegaan tot den oorsprong van het bestaan der Christen gemeenten, ten deele gesticht door het gesproken en geschreven woord der apostelen; grootendeels door de prediking van het evangelie door de zich opvolgende Christenleeraars, in één woord: tot het evangelie en hierin ligt hun kracht. Het *wezen*, want elk gemeentelid is geroepen om te zijn 't geen een eerwaardig leeraar der Nederduitsch hervormde gemeente in Nederland noemde: een levend Evangelie, doordrongen van den geest des Heeren, die kenbaar is uit zijne woorden en uit het op die woorden gegrond apostolisch woord.

Het *gezag*: want ieder tot vrijheid des gewetens en de daarmede gepaard gaande vrijheid van onderzoek — dat grondbeginsel van het protestantismus — geroepen protestant kent slechts één gezag: de uitspraken des evangelies, een gezag dat bij alle protestantsche Nederlandsche kerkgenootschappen van geldende kracht is en als zoodanig erkend wordt.

De beide kerkeraden kozen daarom den naam *evangelische* boven dien van *protestantsche gemeente*, omdat de laatste benaming alleen uitdrukt wat zij *niet* wil zijn, waaraan zij zich *niet* wil onderwerpen, terwijl de eerste benaming van positieven aard, haar zelfstandig bestaan uitdrukt en aanduidt waar zij haren oorsprong aan ontleent, wat zij wenscht te zijn en meer en meer te worden, waaraan zij zich volgaarne uitsluitend, maar ook geheel onderwerpt.

3o. Het gemis van spraak van geloofsbelijdenisschriften.

Tot de protestantsche kerken in Nederlandsch-Indie behooren alle protestantsche kerkgenootschappen enz. Daar echter elke kerkgenootschappelijke geloofbelijdenis niet boven het evangelie staat of de plaats van het evangelie inneemt, maar aan het evangelie ondergeschikt is, zoo moet het speciale voor het algemeene wijken. Dit heeft te minder zwarigheid, daar geene geloofsbelijdenis onvoorwaardelijk behoeft aangenomen te worden, maar slechts in zoovere zij met het evangelie overeenkomt.

In de evangelische gemeente is dus maar ééne geloofsbelijdenis, die des evangelies, zonder bepaald verbindende kerkgenootschappelijke geloofsbelijdenissen. *Dit is in overeenstemming met het meergenoemd grondbeginsel van het protestantismus: vrijheid van onderzoek, ondergeschikt aan den Bijbel.* Getrouw aan dit beginsel zal elk gemeentelid, dat is hij die vroeger leiding heeft genoten door het catechetisch onderwijs en die derhalve niet onvoorbereid en ondoordacht tot die door den Bijbel beperkte vrijheid is gebragt, (zal elk gemeentelid) vrij den bijbel kunnen onderzoeken.

4o. Het stilzwijgen omtrent de aanneming van lidmaten bij de evangelische gemeente.

Dat stilzwijgen is zeer natuurlijk, want er zal in de aanneming der lidmaten geene verandering gebragt worden. De kennis der bijbelsche geschiedenis en die der waarheden der Christelijke Godsdienst geput uit het evangelie, met andere woorden de evangelische geloofs- en zedeleer als ook de korte, eenvoudige, door onderdom eerwaardige, voor den strijd der partijen ten deele opgemaakte geloofbelijdenis, vervat in de woorden: „Ik geloof in God den Vader" enz. zal het vereischte blijven.

Alzoo Mijnheer H. ook volgens die memorie moet iedere Protestantsche leer ondergeschikt zijn aan den bijbel.

O.

(*Wordt vervolgd.*)

Mijnheer de Redacteur!

Ik hoop, dat mijne onderteekening U niet afschrikken zal, van mij, als bloot toeschouwer, ook een woordje te gunnen in den strijd tusschen den vrijzinningen H. en den behoudsgezinden „Oud-ouderling". Ten aanzien van de leer sta ik zeker veel nader aan den eerste — nader misschien dan hij zelf wel zal willen gelooven —; maar ten opzigte van 't regt ben ik het volkomen eens met den laatste, wien flink betoog in mijn oog slechts ontsierd wordt door eenige misplaatste kwinkslagen en hatelijkheden ten koste der andere partij. Zulke argumenten mogen iets meer verschoonbaar zijn in hen, die op scheiding aandringen, dan in de voorstanders van eenheid tot elken prijs; ze kunnen evenwel tegen elke zaak — en zeker niet het minst tegen die der orthodoxen! — in overvloed worden aangevoerd, bewijzen dus niets, en leiden slechts tot noodelooze verbittering. Aan den anderen kant doet ook het woord van DE GENESTET, door H. aangehaald: „zet ze uit de kerk!" dus roept gij luid. Zet liever gij uw kerk wat uit! —eigenlijk niets voor zijn beweren af. Het is eene geestig ingekleede vermaning aan de behoudsgezinden tot eenige inschikkelijkheid, volstrekt geene loochening, veeleer, door het beperkende „wat" eene erkenning van hun regt, om aan die inschikkelijkheid zekere grenzen te stellen. Waar die grenzen behooren te liggen, is eene tweede vraag: het bestaan zelf van zulke grenzen is hier het punt in geschil. Niet, of dit of dat leerstuk in 't bijzonder onafscheidelijk is van het wezen der kerk; niet of deze of gene predikant in die voorwaarde te kort schiet: dit zou eerst het onderwerp moeten uitmaken van een onderzoek, als de Oud-ouderling en de zijnen verlangen; — maar het beginsel zelf, dat zoodanig onderzoek aan 't kerkbestuur zou zijn toegelaten; dat het immer zou mogen leiden tot uitzetting van hen, wier leer onbestaanbaar, ja in strijd bleek te zijn met geest en letter van de instelling, hoe ruim dan ook opgevat, — ziedaar wat hier betwist wordt. En dit beginsel behoeft zijn grond niet te zoeken in de tamelijk ongerijmde *belofte* van den nieuw optredenden predikant, om altijd dit of dat te zullen blijven gelooven en prediken — eene belofte die slechts zin heeft als eene plegtige erkenning van de voorwaarden, aan 't predikambt van het kerkgenootschap verbonden —: het ligt buitendien zoo onmiskenbaar opgesloten in den geheelen aard der instelling, dat het bezwaarlijk ooit tegenspraak vinden zou, als het niet, te goeder of te kwader trouw, steeds met allerlei bijzaken verward wierd.

Maar wat maakt toch de moderne Theologen zoo eenstemming in hun verzet tegen dat beginsel? Wat vinden zij voor verschrikkelijks in die „uitzetting," dien zoogenoemden „ban"? Hoe komt het, dat zij alleen zich zoo angstvallig vastklemmen aan die uiterlijke eenheid, waarop de andere partij zoo weinig prijs schijnt te stellen? Waren er slechts enkelen met het gevaar van uitzetting gemoeid, het zou te begrijpen zijn, dat zij er tegen opzagen, om van de gemeenschap der geloovigen te worden uitgesloten. Maar nu zij, volgens hun eigen beweren, zelven de groote meerderheid van de gemeente uitmaken, komt hunne zoogenoemde uitzetting uit de kerk immers op hetzelfde neder als eene vrijwillige afzondering van het „kleine kuddeken van regtgeloovigen"? En waarom of met welken schijn van regt zou men ze hierin verhinderen, als zij zich nu eenmaal door overreding niet lieten terughouden?

Ik vind inderdaad voor die vragen geene andere oplossing, dan dat het hier in den grond eigenlijk niet zoozeer te doen is om de *Kerk*, als wel om de *kerken* en wat daaraan vast is: niet om eene bloot zedelijke gemeenschap, die toch slechts uiterlijk zou stand houden, maar veeleer om het gebruik en bezit van 't materiëel, aan de gemeenschap verbonden, en tot haar onderhoud vereischt. Is het nu zoo bedoeld? Zouden zij, die zich bij uitsluiting als de handhavers van de ware kerk beschouwen, ook het bezit van dat alles alleen aan zich willen houden, en er de *afgedwaalden*, al maken die ook de groote meerderheid uit, geheel van willen uitsluiten? dan bekomt de zaak een geheel ander aanzien, en wel een, dat, voor zooveel altans de Protestantsche kerk in N. I. aangaat, vrij wat minden gunstig schijnt voor de aanspraken der orthodoxe partij. Om toch een door de Regering aangesteld en bezoldigd predikant te kunnen verbieden en des noods beletten, in de tot nu toe gemeenschappelijk gebruikte kerken te prediken, zou wel allereerst de medewerking of toestemming van de Regering vereischt worden; en 't is bezwaarlijk te gelooven, dat deze op grond van enkel geloofsverschil, hoe groot het ook wezen mogt, daartoe zou te bewegen zijn, zonder tevens te zorgen voor eene billijke schikking, om in de behoeften van het af te scheiden deel der gemeente te voorzien. En waarom zou die voorwaarde ook onaannemelijk zijn voor de orthodoxen, indien het hun werkelijk, zoo als de Oud-ouderling beweert, slechts om zuivering van hunne kerk, niet om onderdrukking of belemmering van andersdenkenden te doen is?

Een Atheïst.

H. heeft op mijn stuk geantwoord, maar het niet beantwoord, veel minder wederlegd. Dit feit wensch ik te constateren; *op geen enkel punt zijn mijne stellingen aangevallen, ze staan dus nog in haar geheel.* — Ik zoude het stilzwijgen dan ook hebben kunnen bewaren, ware het niet dat ik meende te moeten protesteren tegen de thans door H. gevolgde taktiek.

Wij achten het niet *fair play* dat ons datgene wordt toegedicht, waarvan wij ons hebben onthouden, wanneer gezegd wordt dat wij op den weg der Dogmatiek wilden lokken door de bespreking der vraag: uit welk oogpunt de Bijbel moet beschouwd worden? Dit hebben wij *niet* gedaan; wij hebben eenvoudig, gevraagd uit welk oogpunt *de Evangelische gemeente* den

Bijbel beschouwde, onder uitdrukkelijke verklaring dat wij ons onthielden van eene beoordeeling of de leer der predikanten dan wel die der gemeente de ware was; wij betoogden dat, indien er verschil bestond tusschen de leer der gemeente en die harer leeraren, de laatsten mogten en moesten aangeklaagd en uitgezet worden, onverschillig wie de waarheid op zijde had.

Zoolang H. de onjuistheid hiervan niet aantoont en de door mij aangevoerde bewijzen niet voldoende wederlegt, houd ik hem voor overwonnen, en staak den strijd.

Andere beschuldigingen worden tegen ons ingebragt, nl. *scherpte* en *spot met hetgeen voor anderen de innige uiting des gemoeds is.* Wij hebben ons vorig stuk herlezen en daarin te vergeefs gezocht naar bewijzen voor die beschuldigingen; wij wenschten noch scherpte noch spot tot onze wapens te gebruiken; maar, is het onze schuld, dat de waarheid altijd een scherp snijdend zwaard is, en is het verwonderen dat hij die er door gewond wordt, het scherp vindt? Waarlijk indien men de waarheid omwindt, bedekt, zal zij evenmin als een zwaard, dat in de schede blijft, scherp genoemd worden, maar over hare naaktheid is al dikwijls in de wereld geklaagd, het is mijne schuld niet; en wat spot betreft, bedoelt H. daarmede welligt de namen die ik voorstelde aan zijne toekomstige vereeniging te geven? Ik moet erkennen die namen klinken bespottelijk, maar wat kon ik er aan doen? de naam eener zaak moet het wezen dier zaak uitdrukken; hoe kon ik dan andere namen kiezen dan die in overeenstemming waren met de belijdenis, welke volgens H. zelven, hem en zijne geestverwanten karakteriseert, welke dus het wezen der nieuwe gemente moet worden? Heb ik mij aan eene scheeve voorstelling van de uitingen des gemoeds der geestverwanten van H. schuldig gemaakt? immers neen? zijne eigene woorden koos ik, zoodat noodwendig de door mij voorgestelde namen de beste zijn die gevonden kunnen worden voor de geloofsbelijdenis van hem en geestverwanten, - wij erkenne dus, dat *indien* die namen bespottelijk zijn en desniettemin duidelijk uitdrukken de zaak die zij moeten aanduiden, dat is de geloofsbelijdenis van H. c. s., deze dienzelfden naam verdient: *ik* ben het niet, maar de onverbiddelijke logica is het die tot deze conclusie voert.

Nog eene opmerking. — H. spreekt telkens van zijne *overtuiging;* wij gelooven dat hij dit ten onregte doet. Overtuiging en twijfel sluiten elkander, en den meest volstrekten zin, uit. Dit twijfelt heeft *geen* overtuiging; die overtuigd is twijfelt *niet*. Men trachte dus niet die woorden voor synoniem te laten doorgaan en ook voor twijfelzucht eerbied te erlangen, waar die voor overtuiging, ook al is zij de onze niet, gaarne wordt toegestaan. Voorts, versjes en spreuken *bewijzen* niets; dat van de Génestet, ons herinnerd, toont alleen dat die dichter aan eene *uitgezette* kerk de voorkeur geeft boven eene *uitzettende* kerk, dus aan beginselloosheid boven vasthouden en verdedigen van beginselen. Die hem lief heeft volge hem; wij bedanken voor de eer.

EEN OUD- OUDERLING.

Op verzoek van den schrijver nemen wij de beide volgende stukken over uit de *Soer. Ct.*

Red.

Mijnheer de Redacteur!

Wanneer men in het artikel: *Landsdienaren en landsdienaren, een paralel* voorkomende in het *Bataviaasch Handelsblad* van 23 December 1863 no. 102, de ondervolgende zinsnede leest:

„Zoo wel ten aanzien van de ambtenaren als van de officieren worden conduite-staten of lijsten aangehouden. Wij willen niet onderzoeken of door deze geheime rapporten, waarvan wij de overtuiging koesteren dat ze niet immer met onpartijdigheid en zaakkennis worden opgemaakt, niet meer kwaad dan goed wordt gesticht. Wij willen alleen wijzen op een verschil dat ten deze tusschen ambtenaren en officieren bestaat en dat wederom geheel ten nadeele der eersten is. Voor de officieren zoo wel als voor de ambtenaren bestaat de regel, dat de inhoud van den conduite-staat voor den betrokkene wordt geheim gehouden. Maar die geheimhouding schaadt den officier niet, den ambtenaar wel. Want wanneer een officier zoodanig ongunstig in de conduite-lijst staat aangeteekend, dat het invloed verkrijgt op zijn toekomstig lot, (dat wil zeggen op zijne bevordering) dan ontvangt hij deswege door het intermediair van zijn chef eene geheime aanschrijving van het militair departement; waaruit volgt dat indien hij door het over hem uitgebragt rapport onverdiend bezwaard is, hem de gelegenheid gegeven wordt om zich te verdedigen. Zulk een waarborg bezitten de ambtenaren niet."

Hoe is het lot van een officier te beschrijven, die hiervan uitgezonderd wordt, en vooral van hem die diep gevoelt dat anciënniteit, die zoo oneindig veel beteekent in den militairen stand, die tot rigtsnoer van alle gehoorzaamheid en tucht dient, die regt tot gebieden heeft over leven en dood bij het verschil van een dag langer dienst, bij eene plaats hooger op de ranglijst. Wordt hij niet al dadelijk door een ieder veroordeeld, daar hij vooraf in staat gesteld is geweest zich te verdedigen? Volgt daar niet uit, dat of hetgeen van hem staat aangeteekend, geheel waar is, òf dat hij niet in staat is geweest zich te verdedigen, beide veronderstellingen toch niet in het voordeel van den betrokken officier.

Wat baten nu dergelijke bepalingen, wanneer latitude gegeven wordt, om er willekeurig van af wijken? Hoe is het zielegevoel van dien officier, die, indruischende tegen de bepaling, wordt prijs gegeven aan de geringschatting van de publieke opinie, en aan de minachting zijner kameraden?

Is het geen gruwel, dat de chef die van de bepaling is afgeweken, en de officier, die de souffre-douleur daarvan is, beide nog in hetzelfde leger dienen, de epauletten en het zwaard dragen, hun leven en goed voor vorst en vaderland moeten veil hebben?

S.

Raad van Onderzoek.

In het koninklijk besluit van den 24 December 1859 no. 69 (Staatsblad van 1860 no. 26 is in art. 33 betreffende het bovenstaande onderwerp slechts het volgende bepaald:

„Het ontslag van officieren, tot en met den rang van Kolonel ingesloten, kan, behalve in de gevallen vermeld in de §§ 1, 4, 5, 6, en 11 van art. 30, niet plaats hebben dan op advies van eenen raad van onderzoek in Nederlandsch-Indië." Ten gevolge der bovenstaande bepaling is thans ieder officier gewaarborgd, dat hij niet zooals destijds op het individuele advies van zijn chef ontslagen wordt.

Hoe menig officier, die voor een raad van onderzoek is getrokken, zoude reeds voor lang de gelederen hebben verlaten zonder de hiervoren vermelde bepaling.

In het ontslag van officieren is voorzien dat animositeit van een chef den betrokkenen persoon niet regtstreeks meer schaden kan.

Maar in het geval, dat een officier onregtmatig in bevordering wordt voorbij gegaan, staat hem geen weg open, om zijne aanspraken door onpartijdigen te doen beoordeelen.

In Nederland heeft men het regt om vrijwillig voor een raad van onderzoek te gaan, waarom hier niet? Even zoo goed als men voor den krijgsraad kan getrokken worden, kan men zich vrijwillig er voor begeven. Even zoo goed er gevallen zijn, dat men aan een raad van onderzoek kan overgegeven worden, zijn er ook dat men vrijwillig er voor gaan kan.

Blijkbaar bestaat in de bepaling eene groote leemte, die niet mag bestaan, wanneer de regten van den chef gelijktijdig met de belangen van den inferieur worden behandeld.

Slechts een voorbeeld diene tot staving van het bovenstaande:

Een gepasseerd officier wordt door zijn chef bij het militair departement aangeklaagd wegens onwil; dit moest hij althans denken, dewijl die chef het over dien officier uitgebragt rapport niet liet lezen, maar het daarop van het militair departement ontvangen antwoord, hetwelk niets meer of niets minder, in het kort eene autorisatie inhield om den betrokken officier op nonactiviteit te stellen, voor een raad van onderzoek te brengen en e. q. uit Z. M. militaire dienst te ontslaan.

Met welke bedoeling liet die chef dat antwoord lezen en niet dat rapport hetwelk ter zake is uitgebragt?

Ten eerste om den onnoozele welligt te doen denken, dat hij niet de persoon is, die den betrokken officier benadeelt en tweedens om een door dien officier gegeven antwoord op een zijner brieven te doen intrekken. Die chef dacht met eene dergelijke dreigende autorisatie effect op den armzalige te maken, doch welk eene groote vergissing? die officier voldeed niet aan zijn verlangen.

Nu zou men denken, dat die chef het vereischte gevolg aan die autorisatie zou geven. Neen, lezers, die chef verkiest liever zijn slagtoffer in het geheim te pijnigen, dan openlijk het initiatief tegen hem te nemen, waardoor die officier, ingevolge art. 37 van hiervoren vermelde bepaling, in staat zou zijn gesteld zich tegen die handeling te verdedigen.

Ik eindig nogmaals met de woorden, voorkomende in de *Soerabaijasche Courant* van den 14 Januarij dj. no. 11:

Is het geen gruwel dat die chef en die officier beide nog in hetzelfde leger dienen, de epauletten en het zwaard dragen, hun leven en goed voor vorst en vaderland moeten veil hebben?

S.

NEDERLANDSCH-INDIE.

BATAVIA.

De overlandmail, loopende tot 10 Januarij, is den 19den dezer alhier van Singapore aangebracht per stoomboot *Batavia*, gezagv. G. A. Nije.

De geboortedag van Z. M. onzen geëerbiedigden koning is alhier op luisterrijke wijze herdacht. De feestelijkheden namen reeds den avond te voren een aanvang. Na de opvoering van de *Galathée* toch en een gedeelte der 4e akte van de *Guillaume Tell*, die men voorzeker buitengewoon gelukkig geslaagd zal moeten noemen, werd in vereeniging met de leden der Liedertafel *Aurora* door het geheele Opera personeel een voor deze gelegenheid vervaardigde cantate opgevoerd. De text zoowel als de muzijk droeg de hoogste goedkeuring van alle tegenwoordigen weg, zoodat de zaal in zekere opgewonden stemming verlaten werd. Z. E. de Goeverneur-Generaal vereerde den avond, die bij velen zonder twijfel nog lang in genoegelijk aandenken zal blijven, door zijne tegenwoordigheid. Het ongunstige weder was oorzaak dat de parade zoo als gewoonlijk gisteren ochtend niet kon plaats vinden. Na de officiele receptie echter klaarde het wêer eenigsints op, en hadden er op het Koningsplein verschillende volksspelen plaats, terwijl des avonds onder begunstiging van het heerlijkste wêer onder leiding van den bekenden Heer Gors een luisterijk en schitterend vuurwerk is afgestoken. De raceloods, hiertoe goedwillig door de Directie afgestaan, was prachtig geïllumineerd en te klein om de zamengevloeide menigte te bevatten. Alles is echter in de beste orde afgeloopen, iets waartoe de genomene politiemaatregelen zeer zeker veel hebben bijgedragen. Kortom, een ieder zal overtuigd zijn dat zulk een feest allezins geschikt is den band tusschen moederland en kolonien te onderhouden en te bevestigen.

In het lokaal der Handelsvereeniging ligt een monster prachtige katoen, gekweekt van het zaad, door nu wijlen den Heer van der Gruten op eene reis in de Dayaklanden ontdekt en alhier aangeplant.

Men vergelijke wat wij hierover in ons no. van 27 Januarij jl. hebben medegedeeld.

Naar wij vernemen is de heer A. R. J. Cramerus, majoor-kommandant der Bataviasche schutterij, bevorderd tot luitenant-kolonel.

Naar wij vernemen zou de zaak van een Dierentuin alhier op nieuw zijn opgevat en een geschikt terrein reeds zijn gevonden.

Men deelt ons mede, dat korten tijd geleden op de Kokos-eilanden een hevige orkaan heeft gewoed, waardoor bijna alle klapperboomen omver zijn gewaaid, zoodat de oliefabricatie aldaar groote belemmering ondervindt door gebrek aan kokosnoten, waaruit de alhier heerschende schaarschte aan klapperolie en de ongehoorde prijs (*f* 1.50 per kelderflesch, tegen *f* 0.70 een jaar geleden) duidelijk wordt.

De dezer dagen alhier bij inschrijving verkochte suikerfabrieken Paroeng Djaja en Gempol, beide gelegen in de residentie Cheribon en werkende met Gouvernements-Kontrakt, zijn opgehouden, de een voor ruim vijf, de andere voor ruim drie ton.

Men deelt ons mede dat door het Goevernement besloten zou zijn de boete der suikerfabrikanten, hun wegens te late vermaling opgelegd, tot op de helft te verminderen.

Wegens Konings verjaardag is het no. der *Javasche Courant* van heden gisteren middag niet, gelijk gewoonlijk, uitgegeven, maar verschijnt heden namiddag, waardoor wij niet in staat zijn, in dit no. de officieele berichten mede te deelen.

Daar wij geen opgave ontvangen hebben, wordt heden geen kerkbriefje uitgegeven.

Men meldt ons van Buitenzorg, dd. 16 Februarij:

De padioogst heeft dezer dagen een aanvang genomen, zoodat men hoop voedt, dat de zeer hooge prijs van dit onmisbaar voedingsmiddel weldra dalen en aan de hier en daar nog heerschende schaarste een einde komen zal; nog altijd echter ziet men gebreklijdenden, zelfs langs den grooten weg, die nu en dan hunne kinderen voor eene kleinigheid te koop aanbieden of wel, van den honger uitgeput, om eene handvol rijst bidden.

In het afgeloopen jaar ontstonden hier oneenigheden tusschen Chinesche sawahbezitters en de padisnijders: zoo als men weet, kent de aloude *adat*, als snijloon, een vijfde van het gewas aan de snijders toe, maar de hooge prijzen der rijst verlokten de Chinesche sawahbezitters, dat een vijfde voor zich te behouden en den padisnijders met een gering loon in geld af te schepen. De toenmaals gerezen oneenigheden werden spoedig, door de tusschenkomst van den regent, gesust.

Ook dit jaar trachten de Chinezen op nieuw den alouden *adat* te kort te doen, door wederom in eene ontoereikende geldsom het vijfde van het gewas als snijloon te betalen, zoodat men op nieuw onaangenaamheden te dier zake kan te gemoet zien.

In uw No. van 6 dezer lazen wij een relaas omtrent een volksoploop te Buitenzorg. Wij zijn in staat gesteld, daaromtrent nog het volgende mede te deelen:

Het was, in strijd met art. 40 van het reglement omtrent de particuliere landerijen, gelegen bewesten de Tjimanok (Stbl. 1836, No. 19), op vele landerijen en onder anderen op Pondok Gedeh in het Buitenzorgsche, de gewoonte geworden, de heerendienstpligtigen in de koffijtuinen te gebruiken. Daar die tuinen in den regel vrij verre van de woningen der heerendienstpligtigen verwijderd zijn, werkten deze in stede van één dag in de week, vier achtereenvolgende dagen in de maand, waarbij nog één dag gevoegd werd voor hun heen- en terugreize. Alhoewel dus regtens één dag te veel werk van hen gevorderd werd (art. 26 van bovengenoemd reglement) schikten de heerendienstpligtigen zich in die regeling. De onlangs opgetreden nieuwe directeur van dat landgoed vond echter goed te bepalen, dat de heerendienstpligtigen in den vervolge elke week één dag in de koffijtuinen en suikerrietvelden zouden komen werken; in strijd met art. 26 bovengemeld, wilde hij echter de heen- en terugreize niet onder de werkzaamheden gerekend hebben, waardoor de dienstpligtigen *acht* dagen in de maand aan hunne eigene bezigheden werden onttrokken. Eenige dienstpligtigen weigerden aan dit onregtmatig bevel te voldoen en werden door den directeur naar het assistent-residentiebureau te Buitenzorg opgezonden en door het bestuur, na het uiten hunner klagten, gevangen gehouden. Zoo als zulks bij den inlander eene gewoonte is, kwamen spoedig eenige honderden hunner makkers opzetten, ten einde hunne loslating en regt te verzoeken. De assistent-resident, onthutst over dezen oploop, hield zich in den beginne schuil en scheen te weifelen wat aan te vangen; eindelijk riep hij de hulp der militaire magt op het terrein van den volksoploop in; wijselijk weigerde de bevelvoerende kapitein de soldaten te doen uitrukken, daar hij te wel begreep, dat eene ontwikkeling zijner magt, bij een hoogst gewonen en niets kwaads bedoelenden volksoploop, zeer gevaarlijke gevolgen na zich zoude kunnen slepen; hij bepaalde zich dus zijne onderhebbende soldaten, voor het geval van noodzakelijkheid, in de kazerne gereed te houden. Eene ernstige en vaderlijke toespraak van den regent, met belofte dat de klagten zouden onderzocht worden, deed het volk weder gelaten naar hunne woonplaatsen wederkeeren. De gevangen genomen klagers werden, eenige dagen daarna, ieder met *vijftien* rottingslagen afgestraft, welke harde kastijding geheel in strijd schijnt met den geest en de letter van art. 55 van het reglement op het beleid der Regering, dat toch uitdrukkelijk bepaalt „dat den inlanders overal gelegenheid moet gegeven worden, vrijelijk hunne klagten in te leveren." Dringt eene zoodanige handelwijze den inlander niet, zijne regtmatige klagten terug te houden en zich-zelven regt te verschaffen? De buffel is, alhoewel met groote krachten bedeeld, een uitermate goedig en geduldig beest, maar eenmaal, door herhaald sarren, tot woede gespoord, kent hij vriend noch vijand meer en offert alles aan zijn toorn op; ook in het gedrag der beesten schonk ons de alwijze Schepper behartigingswaarde wenken!

Omtrent een onderzoek ter plaatse is ons nog niets gebleken; trouwens de assistent-resident is intusschen tijd eenige dagen naar Batavia geweest, naar men wil, opgeroepen, om zich omtrent zijne vreemdsoortige handelwijzen te verantwoorden.

Uit partikuliere berigten vernemen wij, dat te Soengies Liat het kusterschip *Noorban*, geladen met 1000 pikols rijst en 1200 pikols tin, den 10den Jan. jl. van de ankers geslagen en spoorloos verdwenen is. Z. M. stoomschip *het Loo* is nog ter opsporing uitgegaan, doch kwam terug zonder iets te hebben gezien van het schip.

Den 5den strandde ten westen van Mendano, bij Poeloe Kambing, een Chineesche Wankang, komende van Hainam en bemand met 104 koppen, waaronder vele koelies voor de Billiton-Maatschappij. 33 van hen zijn gered. De anderen zijn verdronken of op stukken van het wrak weggedreven.

Aangekomen Vreemdelingen te Batavia.

VAN 17 TOT 19 FEBRUARIJ 1864.

MARINE HOTEL. J. J. Croes en familie, van Samarang A. J. van de Voort, van Tagal. J. R. Schallig, van Singapore. Carton en Schol, van Soerabaija.

HOTEL ROTTERDAM. van der Beek, van Pontianak. Broers, van de Reede. J. D. van Parera, van de Bovenlanden. H. Melon, W. Kapru, A. C. N. Leers, J. Lauer, van Samarang.

Aangekomen Passagiers te Batavia.

VAN 17 TOT 19 FEBRUARIJ 1864.

Met het Ned. Ind. stooms. *Batavia*, gezagv. G. A. Nije, Prins Fredrik van Wittzenstein; de Heeren Mullins; Schallig; Mr. Bergsma; von Michalofski en echtgenoot; kapitein van Heemskerk, echtgenoot en vier kinderen, benevens Z. M. troepen, van Singapore, Riouw en Muntok.

Met het Ned.-Ind. stooms. *Macassar*, gezagv. J. C. Bierings, de Heer van der Beek; Mevrouw von Hedemann, benevens Z. M. troepen van Singkawang, Pontianak en Billiton.

Met het Ned. Ind. stooms. *Ambon*, gezagv. Schol, de Heeren Lucassen, echtgenoot en drie kinderen; Carton; Bouwmeester; Gerkens; Jacobs; Sonneveld; Wentzel en echtgenoot; Hamakers; J. Louer; Leers; Stuwe, echtgenoot en drie kinderen; van Rijck en echtgenoot; van der Voort; Dibbetz; Kleijn; van der Worm; Nauta; Mispelblom; Scnick; Baremaijer van Barienkhoven met drie kinderen; kapt. Cochius; 1ste Luit. Havinga, benevens Z. M. troepen, van Soerabaija en Samarang.

ADVERTENTIEN.

POSTKANTOOR.

Op Zondag den 21sten dezer zullen Postpakketten worden gesloten voor

BANDJERMASIN,

te verzenden met een der stoomschepen van *W. Cores de Vries.*

De daarvoor bestemde brieven kunnen dien dag worden bezorgd te *Weltevreden* tot 's avonds 5 uur, in de stad tot 4 uur.

Op Maandag den 22sten dezer zullen Postpakketten worden gesloten voor

BENKOELEN en PADANG,

te verzenden met een der stoomschepen van *W. Cores de Vries.*

De daarvoor bestemde brieven kunnen dien dag worden bezorgd te *Weltevreden* tot 's avonds 5 uur, in de stad tot 4 uur.

De Inspecteur der Posterijen in N. I. brengt ter kennis van belanghebbenden, dat brievenpakketten zullen worden gesloten, ter verzending:

a. per stoomer, in verbinding met de overlandmail-dienst van de Messageries Impériales de France,

op Zaturdag den 27sten dezer,

des avonds ten 8 ure.

b. per stoomer, in verbinding met deze dienst van de P. & O. Steam Navigation Company,

op Dingsdag den 1sten Maart 1864,

des avonds ten 8 ure.

De brievenverzending door middel van beide deze diensten geschiedt gelijkerwijze en onder dezelfde voorwaarden naar Europa, Amerika, Britsch-Indie, Kaap de Goede Hoop, Australie, China, Japan, enz., enz., doch alléén met die sub *b* naar Bank, Palembang en Riouw.

Eindelijk worden de ter post bezorgde brieven voortaan steeds per eerstvolgende gelegenheid verzonden, met uitzondering van die, waarop uitdrukkelijk eene andere mogt zijn aangewezen.

BUITENLANDSCHE BERICHTEN.

TELEGRAPHISCH OVERZICHT.

Napoleon heeft op de officiele receptie van den 1 Januarij de hoop op het behoud van den vrede uitgedrukt.

Engeland heeft voorgesteld te Parijs een congres te houden van alle vorsten die partijen waren bij het tractaat van 1852, om de geschillen tusschen Duitschland en Denemarken te beslechten, welk congres door Frankrijk is afgewezen.

Volgens andere berichten zoude Frankrijk tot het voorstel van Engeland tot het houden van een congres voor de oplossing der Sleeswijk-Holsteinsche kwestie zijn toegetreden.

De versterkingen van Corfu zijn vernietigd.

Drie Italianen en een vreemdeling zijn bij hun aankomst te Parijs aangehouden als verdacht van leden te zijn van een complot, waarin Mazzini mede betrokken is.

De Prinses van Walis is voorspoedig van een zoon bevallen.

Het commité uit den Duitschen Bondsdag heeft verklaard, dat het tractaat van 1852 onwettig is en de rechten van Duitschland daardoor verkort zijn.

De koning van Denemarken heeft een proclamatie uitgevaardigd, waarbij hij zich gereed verklaart de eer des lands met de wapenen in de hand te handhaven.

De strengheid van den winter verhindert de verdere operatien in Amerika. En het Noorden en het Zuiden schijnen den oorlog te willen voortzetten.

Het adres van het Wetgevend ligchaam aan den keizer ademt een vredelievenden geest, er wordt aangedrongen om een einde aan de mexicaanschen oorlog te maken, de in achtgenomene neutraliteit tegenover Polen wordt goedgekeurd en de hoop uitgedrukt dat het congres tot stand kome.

Maarschalk Forey heeft van de Federalistische Regering de toezegging verkregen, dat zij zich niet in de Mexicaansche kwestie zal mengen.

De Polen zijn in het goevernement van Lublin met de Russen slaags geweest, de uitslag was niet beslissend.

Negen leden van het Italiaansche parlement hebben het voorbeeld van Garibaldi opgevolgd en voor hun lidmaatschap bedankt.

De proclamatie van Kossuth heeft groote opschudding in Hongarije te weeggebracht.

De koning van Griekenland heeft zijne ministers ontslagen, daar hij overtuigd is, dat zij de orde in het land niet kunnen herstellen.

Een dagblad te Madrid dat op godsdienstige vrijheid aandrong, is vervolgd geworden.

Het tractaat tusschen Frankrijk en Zwitserland, regelende de grenzen in het Dapperdal, is geratifieerd geworden.

Whittlebury-lodge, de verblijfplaats van Lord Southampton, is geheel verbrand.

Verscheidene woningen in Vaucluse (Frankrijk) hebben door een aardbeving veel geleden.

Altona, 7 Januarij. De Denen houden nog altijd het noordelijk gedeelte van Rendsburg bezet. De hertog van Augustenburg is voornemens Kiel tot eene vrijhaven te verklaren.

Hamburg, 7 Januarij. Volgens de *Hamburger Ztg.* zal de senaat dezer vrije stad voor de erkenning van den hertog van Augustenburg door den bond stemmen.

De burgerschap heeft met bijna eenparige stemmen besloten aan den senaat de verwachting kenbaar te maken, dat deze zal stemmen voor de erkenning door den bond van de erfregten des hertogs van Augustenburg.

Warschau, 7 Januarij. Er is eene regerings-verordening uitgevaardigd tot het leggen van beslag op de roerende en onroerende goederen van allen, die in den opstand betrokken zijn, terwijl voorts aan de geestelijkheid op nieuw eene zware belasting is opgelegd.

Breslau, 7 Januarij. Bij keizerlijke ukase worden de oude soldaten van het koningrijk Polen, thans met onbepaald verlof, opgeroepen om onder hunne vaandels terug te keeren.

New-York, 26 December. De Noordelijken in Oost-Virginie hebben iedere gemeenschap tusschen Richmond en de korpsen der Zuidelijken onder generaal Longstreet afgesneden.

ALGEMEEN OVERZICHT.

(*Particuliere Correspondentie*).

9 Januarij 1864.

Het kan nog mêevallen — maar 1864 begint juist niet onder gunstige voorteekenen. Hartelijk hoop ik dat het voor u in Indië een gezegend jaar moge zijn, dat het herstel moge aanbrengen van geleden verliezen enz.; maar voor ons in Europa verwacht ik er niet veel goeds van. Mij dunkt, als Valkenier nu leefde, zou hij even goed van deze tijd als van den zijnen een dik boek kunnen schrijven, getiteld: *'t Verwerd Europa.* Want in der daad Europa is jammerlijk verward, en wie zal zeggen hoe alles nog eens teregt komt, en wat er voor dien tijd nog gebeuren zal. Het ontbreekt ook wel niet aan gronden voor de hoop, dat nog een vredelievende oplossing mogelijk zij. Het orakel, dat ons reeds meermalen geheimzinnig te kennen gaf, wat de toekomst in haren schoot verborg, heeft ditmaal op nieuwjaarsdag zeer vredelievend gesproken, en gewaagd van „den geest van verzoening, die de gekroonde hoofden bezielt." Op dien geest valt echter evenmin veel te vertrouwen als op die woorden. 't Ware best mogelijk dat de Keizer, die anders kon goed vinden van zijne oorlogsplannen te voren iets te laten doorschemeren, nu juist zoo vredelievend sprak, om ons later daarmede plotseling op het lijf te vallen, en om de geheele wereld dan regt gemoedelijk te verzekeren, dat het zijn schuld niet is, dat hij het niet helpen kan, dat hij den vrede gewenscht had. Van meer belang acht ik het daarentegen, dat het ontwerp-adres der wetg. vergadering ter beantwoording der troonrede bepaald vredelievend is, zijdelings de expeditie's naar China, Cochin-China en Mexiko afkeurt, en ten slotte verklaart dat Frankrijk geene andere eerzucht heeft, dan om zich rust te verzekeren ter ontwikkeling van zijne stoffelijke welvaart en zijn zedelijk welzijn, door de beoefening van burgerlijke en politieke vrijheid. Die woorden mogen niet zeer duidelijk zijn, de kommissiën van hetzelfde ligchaam, benoemd om verslag uit te brengen over de aangevraagde kredieten spreekt met de meeste rondheid in denzelfden geest. Zij verklaart eenparig, dat zij het uitvoerend gezag wil waarschuwen en terughouden van een gevaarlijke helling, dat zij nuttige waarheden moet durven zeggen, en dat het algemeen gevoelen der natie is, dat men zoo spoedig een einde aan de expeditie naar Mexiko moet maken, als 's lands belang en eer dat gedoogen. Geen wonder! Die Mexikaansche expeditie blijft op den duur tegenloopen. Twee leden van het Uitvoerend bewind hebben bedankt, zoodat Almonte alleen overblijft. De Fransche troepen zijn zoo impopulair en hebben ook de geestelijkheid zoo zeer tegen zich, dat de Aartsbisschop onlangs 2 deuren der hoofdkerk voor het garnizoen gesloten hield, en niet opende vóór dat de bevelhebber geschut liet aanrukken ten einde zich met geweld den toegang te banen tot de plaatse des gebeds. Juarez houdt nog stand; Commonfort is gedood.

Om een denkbeeld te geven van de bloedige gevechten, welke in Mexiko worden geleverd, moge het volgende voorval dienen, dat aan een brief van een der fransche officieren is ontleend. In November jl. werd een korps fransche soldaten nabij Minatitlan aangevallen; 75 hunner vielen, nabij Tampico, in eene hinderlaag en werden afgemaakt. Op hetzelfde oogenblik viel een korps fransche en mexikaansche vrijwilligers op een ander punt, eveneens in eene hinderlaag, en allen, ten getale van 100, werden, benevens hun bevelhebber, gefusileerd of opgehangen.

De Fransche Regering heeft in het Wetg. Ligchaam doen verklaren, dat zoodra generaal Bazaine San Luis da Potosi zal genomen hebben, men de bevolking zal laten stemmen, over den te kiezen regeringsvorm, dat wel zeggen over de kandidatuur van den Aartshertog Maximiliaan, die, zeide de heer Rouher, de kroon onvoorwaardelijk aanneemt. In denzelfden geest is reeds een proklamatie aan de Mexikanen gerigt, waarin hun aanstaande keizer hun sterk wordt aanbevolen, om niet te zeggen *opgedrongen.* Men noemt hen daarin: *den Groote*, en wil de goede Mexikanen wijs maken, dat zij *een der beroemdste vorsten van de wereld* tot keizer zullen krijgen. Gij bemerkt dus dat men wel zijn best doet om zijn voet uit het wespennest terug te trekken, te eer omdat Frankrijk zelf anders wel eens een wespennest kon worden, dat niet langer te bedwingen ware. Ook op die mogelijkheid is het alles omvattend genie van Napoleon bedacht, en hij zorgt dat het hem ook in dat geval niet aan het noodige ontbreke. Terwijl Louis Philippe met 12 millioen in alle onkosten van zijn huis voorzag, en dan nog het onderhoud van de Tuileriën en de koninklijke paleizen te zijnen laste had, heeft Napoleon al de kosten op de staatsbegrooting laten brengen. Hij is eigenaar der ontzaggelijk groote bosschen van Rambouillet, en alles zamen genomen, kan hij op een jaarlijksch inkomen van 36 millioen rekenen. Hij volgt nu het voorbeeld zijner grootmoeder Laetitia om iets op te leggen, juist niet voor den ouden, maar veeleer voor den kwaden dag, die komen kan, en heeft reeds 45 millioen franks ten zijnen name in de kelders van de londensche bank laten deponeren.

De keizerin bespaart eveneens hare zuur verdiende penningen en doet belangrijke aankoopen van grond in de pauselijke staten. Zelfs prins Napoleon handelt insgelijks; hij breidt zijne bezittingen aan de oevers van het meir van Geneve uit, of plaatst zijn geld in Engeland. Zoo zorgt ieder lid dezer familie tegen de onzekere toekomst. Als de Italianen die zorg maar niet verijdelen. Weder zijn er eenige gevangen genomen, bij wie bommen à la Orsini en een brief van Mazzini gevonden zijn en een aanslag op het leven des keizers zouden beproeven, als hij zich naar den Schouwburg begaf. Aan zijn bedachtzamen schoonzoon mogt Victor Emmanuel wel een voorbeeld nemen, doch deze gaat nog steeds met die onbesuisdheid te werk, die men in hem kent en die hem nog eens in groote moeijelijkheden brengen zal. Zoo zeide hij in zijne nieuwjaarsrede, dat tot zijne spijt 1863 de eenheid van Italië niet tot stand gebragt had, doch dat hij zijne hoop vestigde op de bestaande verwikkelingen, die welligt gelegenheid zouden geven, om die eenheid te verkrijgen. Hij bedoelde daarmede waarschijnlijk, dat als Oostenrijk maar eens ernstig in een oorlog om

BIJVOEGSEL

VAN DEN

JAVA-BODE

van Zaturdag 20 Februarij 1864, N°. 15.

Sleeswijk-Holstein gewikkeld was, hij een kans op Venetië wenscht te wagen. Zijn ministers hebben hem dat zeer kwalijk genomen en zelfs hun ontslag gevraagd, en aan verschillende Regeringen doen weten, dat de koning misschien zijne individuële meening, maar zeker niet de hunne uitgesproken had. Nu, zij hebben ook nog genoeg in hun eigen land te stellen, al wordt ook de wet op de rooverijen aangenomen. Sicilië is hoogst ontevreden; men spreekt er van, om nog eens eene Siciliaansche vesper te houden, en roept in afwachting daarvan reeds bij iedere gelegenheid: „Weg met de Piemontezen!" In het Napelsche is de partij van *aktie* nog steeds woelende. Garibaldi en eenige van zijn geestverwanten hebben hun ontslag genomen als leden der kamer, met welke zij zoo weinig sympathiseren; 29 andere leden der linkerzijde hebben een manifest in het licht gegeven, waarin zij de redenen bloot leggen, waarom zij meenen het voorbeeld van Garibaldi niet te moeten volgen. Deze zal denkelijk in Napels herkozen worden.

In Griekenland is een ministeriële krisis. De president van het kabinet, Bulgaris, kan zich niet vereenigen met de legerorganisatie van den minister van oorlog, welke de goedkeuring van den koning heeft weggedragen; volgens een pas ontvangen telegram zou de minister van oorlog zijn afgetreden. Op nieuw heeft het gerucht geloopen, dat de jeugdige koning, geen kans ziende om in het *verwerd* Griekenland orde te brengen, zijn biezen gepakt had, en daartoe zal het zeker wel ter eeniger tijd moeten komen, doch voor het tegenwoordige heeft hij geen goed heenkomen. Zijn vader heeft het al even treurig als hij zelf.

De Oostenrijksche regering verlangt ernstig verzoening met Hongarije. Men houdt nog altijd vol, dat de staatsminister von Schmerling zal aftreden, daar de keizer, als het niet anders kan, zelfs de unitarische Februarij-grondwet wil opofferen. Men heeft dan nu ook weder het Oktober-diploma ter hand genomen, dat aan elk der kroonlanden autonomie en die regten laat behouden die het tot nu toe bezat. En om des te beter kans op slagen te hebben, wil men die staatslieden uit de kroonlanden ter zijde laten, die sinds 1848 in de zaken betrokken waren, en hen door nieuwe mannen vervangen, die geen partij-antecedenten hebben of op eenige wijze verbonden zijn. De bekende Deak is op die voorwaarden afgetreden. Manifesten van Kossuth, in de laatste weken in Hongarije verspreid, hebben er veel sensatie gemaakt, en dragen niet weinig bij om de Oostenrijksche regering met spoed te doen handelen.

In Polen gaan de Russen nog steeds op den ingeslagen weg voort en maken ijverig gebruik van de gelegenheid die hun nu geschonken is om er naar willekeur huis te houden. De troepen worden er voortdurend versterkt. Men is nu druk in de weer om adressen van onderdanigheid aan den keizer te laten teekenen. De plaatsvervanger van den aartsbisschop, Felinsky, heeft echter geweigerd de onderteekening aan te bevelen. Murawieff zal, zegt men, door generaal Kryenowsky, bevelhebber van Kroonstad, vervangen worden; deze moet evenveel energie, maar wat meer menschelijkheid bezitten dan de beul van Wilna. Gij moet niet meenen dat het een scheldnaam is, dien ik den generaal geef, als ik hem beul noem. o Neen! hij zelf heeft zich dien naam gegeven. Toen hij tot gouverneur van Wilna benoemd was, vroeg men daar of hij familie was van dien Murawieff, die wegens deelneming aan den aanslag op keizer Nikolaas was opgehangen. Dat kwam hem ter ooren en hij zeide daarop zeer karakteristiek: Zeg te Wilna, dat ik niet ben van de Murawieffs die opgehangen worden, maar van de Murawieffs die ophangen. Gortschakoff heeft op een banket, te zijner eere gegeven, zich zelf en zijn land geluk gewenscht met den indruk, dien zijn antwoord aan de voor Polen interveniërende mogendheden gemaakt heeft. „Wij hebben, zeide hij, over de wolk die onze grootheid verduisterde, heengeblazen, en Europa heeft ons eensklaps in het ware licht gezien."

De Pruissische koning blaast zeker niet hard genoeg; althans er blijven nog altijd wolken genoeg zijne regering verduisteren. Aan de kommissie die hem schriftelijk den wensch der kamer betreffende Sleeswijk Holstein te kennen gaf, heeft hij geantwoord, dat het eene internationale zaak is, waarover de Bondsdag niet alleen mag beslissen. Nu, daarin heeft hij geen ongelijk; maar erger is dat de regering al hare beambten onder bedreiging van ontslag heeft aangeschreven om geen inlichtingen te geven aan de kommissie, door den Landdag benoemd, om onderzoek te doen naar de misbruiken, die bij de verkiezingen hebben plaats gehad. En ongehoord is het ook dat Bismarck aan de kommissie tot onderzoek der leenings-voordragten gezegd heeft, dat zij die maar moest aannemen, daar men anders de Regering toch noodzaakte zonder de goedkeuring der kamer de leening te sluiten.

Gij begrijpt dat, zoo ik bij den aanvang van dit schrijven ongunstige verwachtingen te kennen gaf van hetgeen het nieuwe jaar ons zal aanbrengen, inzonderheid dacht aan hetgeen uit de Sleeswijk-Holsteinsche kwestie kan voortkomen. In de laatste dagen is de hoop op eene vredelievende oplossing toch niet verminderd. Ik grond die hoop niet op het kabinet dat de koning van Demarken met veel moeite heeft te zamengebragt, daar de voorzitter van dit kabinet, de heer Monrad, een politiek geestverwant is van zijn voorganger, de heer Hall. Evenmin grond ik die hoop op de wijsheid of regtschapenheid van Prins Frederik van Augustenburg. Want deze, ofschoon hij in der tijd volkomen genoegen heeft genomen met den afstand door zijn vader gedaan, heeft nu al het mogelijke gedaan om zijne verkiezing tot een *fait accompli* te maken. Hij is daartoe zelf naar Holstein getrokken, heeft te Kiel een plegtigen intogt gehouden, en aan verschillende kommissiën die hem kwamen begroeten, de schoonste beloften gedaan. De Bondskommissarissen hebben dat alles oogluikend toegelaten en de geestdrift is onbegrijpelijk groot geweest. Ja inderdaad onbegrijpelijk is het, dat de Holsteiners boven de liberale Deensche konstitutie de feodale Staatsinrigting kunnen verlangen, die zij onder de regering van een hertog van Augustenburg te gemoet gaan, en dat de liberalen in Duitschland, zelfs de Pruissische Landdag niet uitgezonderd, hier voor de beweerde regten der ridderschap optreden, alleen omdat hier liberaal Deensch- en niet Duitsch is. Door zijn laf en vleijend schrijven aan keizer Napoleon heeft prins Frederik de achting van alle weldenkenden verbeurd. 't Scheen dat hij begon te begrijpen dat hij zeer voorbarig geweest is en daardoor zijn eigen zaak zou bederven. Althans, hij verklaarde zich aan de besluiten van de Bondsvergadering te zullen onderwerpen; volgens de laatste berigten is hij daarvan evenwel teruggekomen, en denkt er ernstig over om op zijn eigen gezag Kiel tot een vrijhaven te maken. Een groot gedeelte der dagbladen geeft dan ook hare ergernis te kennen, dat hij handelt alsof er geen Bondsdag is, die over de hertogdommen beraadslaagt. Die Bondsdag heeft het echter niet weinig druk daarmede. Hij heeft het voorstel verworpen om den hertog te gebieden, onmiddelijk Holstein te verlaten, maar tegelijkertijd dat voorstel nog ter nadere overweging aan eene kommissie overgegeven. Nu heeft hij nog over twee voorstellen te beslissen: het eerste van Pruissen en Oostenrijk om Sleeswijk te bezetten, ten einde koning Christiaan te dwingen de verpligtingen te vervullen, welke Denemarken in 1852 op zich genomen heeft; het tweede van Beijeren, die deze gelegenheid gebruikt om de middenstaten meer invloed te verschaffen, welk voorstel strekt om het Londensch protokol als niet verbindend te verklaren, en den hertog als souverein van Sleeswijk-Holstein te erkennen. De kommissie die hierover verslag uitgebragt heeft, heeft dit in den geest van het Beijersche voorstel gedaan, en verklaard dat door het Londensch protokol de Duitsche regten ten zeerste worden geschonden. Engeland verzet zich met kracht en dreigend tegen zoodanige beschouwingen, en heeft eene konferentie betreffende de zaak voorgesteld, die nog wel door Frankrijk is van de hand gewezen, maar waartoe het toch welligt eerlang zal moeten komen. Koning Christiaan heeft zijn leger te Friedrichstad en te Rensburg bezocht, en is daarop naar Kopenhagen teruggekeerd. De ingevallen vorst zal voor 's hands het Duitsche leger wel beletten den Eider over te steken. Welnu, wij willen hopen dat de diplomatie zich dien tijd zal ten nutte maken om de kwestie te beslissen. Op Pruissen valt intusschen niet veel te rekenen. Men vreest zeer dat het om Oostenrijk de loef in populariteit af te steken, zich bij de middenstaten zal voegen en het Londensch protokol laten varen.

Het traktaat van 14 nov., waarbij de jonische eilanden door Engeland aan Griekenland werden afgestaan, heeft, zoo als reeds bekend is, in laatstgenoemd land geen geringe ontevredenheid verwekt. Het Helleensche volk is fel gebeten op koning Christiaan van Denemarken, vader van koning George I, en verwijt hem de belangen van Griekenland te hebben opgeofferd om Engelands bijstand in de deensch-duitsche kwestie te verkrijgen. In genoemd traktaat komen drie voorwaarden voor, die inzonderheid de Grieken verbitteren. De eerste betreft de slechting van alle vestingwerken op het eiland Korfu, niet alleen die door de Engelschen zijn gebouwd, maar ook die, welke hun ontstaan aan de Venetianen te danken hebben en vermeerderd werden door de Franschen onder generaal Donzelot, die als goeverneur van Korfu, van 1809 tot 1814 onafgebroken een zoo dapperen weerstand heeft geboden aan de blokkade van het engelsche eskader. De door Engeland uitgevoerde vestingwerken zijn het fort op het eilandje Vido, dat de reede sluit, en op den vasten wal de fraaije citadel van den Berg Abraham, in 1861 aangevangen en pas in 1862 voltooid. Deze fortifikatiën zijn aangelegd deels met engelsch geld, deels uit de ionische staatskas, welke in niet minder dan 1,300,000 p. st. ten dien einde voorzien heeft: eene groote opoffering, waarop niet ten onregte het krachtig protest tegen hunne vernieling is gegrond. De tweede voorwaarde is het onzijdig verklaren van het geheele grondgebied van den Ionischen Archipel; het is den koning der Hellenen verboden schepen in die havens te hebben, en er meer troepen te onderhouden dan strikt noodig zijn ter handhaving van de binnenlandsche policie aldaar. De derde der bedoelde voorwaarden bepaalt dat de handelstraktaten in naam der ionische eilanden, onder het engelsche protektoraat gesloten, onbepaald van kracht blijven. Krachtens die traktaten wordt van de natuurlijke en bijna de eenige voortbrengselen des lands, olijfolie en krenten, bij uitvoer een regt van 19½ pct. der waarde geheven, terwijl de engelsche fabriekgoederen bij invoer 3 en 4 pct. der waarde betalen. De vereeniging van Griekenland met de Ionische eilanden wordt alzoo veeleer een belemmering dan een middel tot ontwikkeling. Tegenover Europa is Griekenland verbonden door de onzijdigheid der eilanden, en tegenover Engeland door het handelstraktaat, en derhalve is het niet onwaarschijnlijk dat Griekenland zich eens zal genoopt zien een tollinie tusschen de Ionische eilanden zelven op te rigten. Maar het traktaat van 14 nov. is nog niet voor goed bekrachtigd en moet nog gevolgd worden door een ander tusschen koning George en de drie beschermende mogendheden, ter regeling van de regten des konings en der ionische bevolking.

In de Belgische kamer zijn de Antwerpsche leden nog eens met de eischen hunner stadgenooten voor den dag gekomen, doch zagen die verworpen met 56 tegen 40 stemmen. De klerikale partij blijft voortdurend het kabinet zeer vijandig, en verwijt het in de scherpste bewoordingen, dat het aan het roer blijft, ofschoon het de minderheid heeft. Van de verkiezingen die den 12den dezer te Brugge moeten plaats hebben, zal het aanblijven van het ministerie en dus ook vooreerst de publieke toestand van Belgie afhangen.

Ook het Engelsche kabinet heeft met moeijelijkheden te worstelen. Lord Palmerston kan maar geen minister van oorlog vinden in plaats van den hertog van New-Castle, die om redenen van gezondheid wil aftreden. Velen meenen dat dit den val van het geheele kabinet zal tengevolge hebben. Daartegenover staat evenwel, dat de regering door hare handelingen in de Sleeswijk-Holsteinsche zaak zich weder meer populair heeft gemaakt.

Onder de kabinetten, die op het oogenblik met moeijelijkheden te kampen hebben, behoort ook dat van Nederland. De minister van buitenlandsche zaken, die steeds door velen gewantrouwd werd, zag zijne begrooting door de Eerste Kamer verworpen. Geloof niet wat de *Nieuwe Rotterdammer* u wil wijs maken, dat de leden der Eerste Kamer door den Franschen gezant opgestookt zijn, want die gezant is hier nog zoo kort, dat hij naauwelijks een lid der kamer kent. De inlichtingen, die de minister in comité generaal nopens de antwoorden der regering op de herhaalde uitnoodiging van keizer Napoleon tot een kongres gegeven heeft, hebben niet voldaan. Men miste in die antwoorden de oud Hollandsche trouw. Wat dat betreft, ik geloof dat alle regeringen even hoog opgeven van de opregtheid en welmeenendheid hunner bedoelingen en woorden, en dat intusschen het diplomatisch geweten zeer ruim is. Had men den minister laten vallen om het met Belgie gesloten Maas-traktaat, dat ware iets anders. Maar noch zijn nota aan Rusland, noch zijn antwoord op de uitnoodiging van de Fransche keizer komen mij voor grond te geven tot die serie van aanmerkingen, die er op gemaakt zijn. Intusschen is het kabinet Thorbecke zeker in geen geringe moeijelijkheid gekomen. Ad interim is de portefeuille van buitenlandsche zaken nu opgedragen aan den minister van marine, Huijssen van Kattendijke; maar dat kan in den gevaarlijken toestand waarin ons werelddeel verkeert, zeker niet lang zoo duren.

Men noemt nu wel een aantal namen, die voor de opengevallen portefeuille in aanmerking zoude komen: den kommissaris des konings van Noord-Brabant, Bosch van Drakestein, L. Verheijen, advokaat te 's Bosch, v. Meeuwen, kommissaris des konings in Limburg. Volgens anderen zou de heer Huijssen van Kattendijke die portefeuille definitief aanvaarden, en in zijne plaats als minister van marine optreden de kapitein-luitenant M. H. Jansen. Anderen wederom beweren dat Thorbecke zelf de portefeuille van buitenlandsche zaken zal aanvaarden, en de zijne overgeven aan mr. J. de Vries, Az., lid van den raad van state, vroeger griffier der staten van Noord-Holland. Wat van dat alles ook moge zijn, zooveel is wel waarschijnlijk dat de heer Thorbecke, die zooveel moeite had om zijn kabinet zamen te stellen, nu weder niet gemakkelijk een nieuwen kollega zal vinden, te minder daar 's mans karakter er niet aangenamer op wordt, en hij daardoor vele van zijne vrienden verwijdert. Daarbij komt nog dat er om den wille van de Katholieke eeredienst bijna noodzakelijk een minister moet gekozen worden van die belijdenis. — Laat mij hier nog bijvoegen dat de heer v. d. Maesen niet, gelijk algemeen gedacht werd, den heer de Brauw tot een tweegevecht heeft uitgedaagd en op die wijze de bekende herroeping verkregen. Dit tot zuivering der nagedachtenis van den afgetreden minister. — Gelukkiger dan hij is de heer Fransen v. d. Putte geweest. Deze zag toch zijne begrooting met 22 tegen 11 stemmen aangenomen; hierbij valt echter op te merken dat vele der voorstemmenden verklaarden hun oordeel over den minister nog te willen opschorten, dat van zijne verdere handelingen zal afhangen, of zij dan vertrouwen in hem stellen al dan niet. De heer Stieltjes is druk in de weer om dat vertrouwen te schokken en doet een werkje het licht zien, getiteld: *Gegevens omtrent de zaak der spoorwegen op Java.* Volgens de *Arnhemsche Courant*, die vroeger zeer met hem was ingenomen, is hij een man die wel den naam heeft van zeer knap te zijn, doch die nooit iets gedaan heeft, waaruit die buitengewone knapheid blijkt, en die bovendien zoo lastig van humeur en halstarrig is, dat er met hem, gelijk men zegt, niet te eggen of te ploegen is. Is dit zoo, dan zal het wel nader blijken, en ook reeds in Indië bekend zijn.

De begrooting van Marine is met algemeene stemmein aangenomen. — Het appel van de bekende Mevrouw Pruimers uit Zwolle is niet geplaatst in de *Zwolsche Courant*, omdat, zegt de redaktie, zij zich daardoor welligt in moeijelijkheden zou gebragt hebben. Algemeen is men ook verontwaardigd over de publiciteit, die aan de zaak is gegeven, en die veel grooter is geweest dan anders in dergelijke zaken het geval is. In het genoemde appel beweert Mevr. Pruijmers, dat zij voor herstel van gezondheid in der tijd naar het zuiden van Frankrijk is gegaan, dat haar broeder haar derwaarts gebragt heeft, dat zij daar zijnde niet bevallen is, maar het door haar uitbesteedde kind een onecht kind was van eene andere weduwe, wier naam zij nog niet kan noemen. De geschorste predikant v. Rijn zit nog altijd gevangen. Hij zou zijn bewaarder hebben willen omkoopen, zegt men, om in het geheim brieven voor hem te bezorgen, doch deze had het geweigerd. In Zwollerkerspel wordt door velen een adres geteekend om zijne invrijheidstelling te vragen. — Jan Veen is bij gebrek aan bewijs op vrije voeten gesteld. De politie bewaakt echter nog zijne schreden.

In de laatste dagen van het afgeloopen jaar kwam mij het lang en met veel belangstelling verwachte boek: *Le Maudit* in handen. De plaats ontbreekt mij hier om er veel van te zeggen. De geheele Katholieke geestelijkheid, van den pas tot priester gewijden seminarist tot den Paus, wordt daar in haar bediening en leven voorgesteld. In welk een geest? Dat mag daaruit blijken, dat de Kardinaal-Aartsbisschop van Bordeaux er met de meeste heftigheid tegen opkwam. Dit was genoeg om den opgang van het werk te verzekeren. Pas had Parijs de taal van zijne Eminentie, aan de muren aangeplakt, gelezen, of binnen weinige uren had de uitgever 6000 exemplaren verkocht. Geen wonder dat de man uit dankbaarheid zijn kaartje „*pour remercier*" aan den bisschop zond.

De uitgevers van „*le Maudit*" hebben aan alle pastoors der diocesen in Frankrijk, een prospectus van dit werk gezonden. De abt Sayette en de pastoor van Tametours, hebben met hevigheid tegen deze uitgave geprotesteerd, als zedeloos en oproerstokend. De abt * * * (Michon) heeft echter, zegt *l'Indépendance*, alleen gebruik gemaakt van zijn regt om de onafhankelijkheid der mindere geestelijken, de onhoudbaarheid van het wereldlijk gezag des pausen, de vrijheid voor den priester om te huwen en meerdere groote punten van kerkelijk en maatschappelijk belang, te behandelen. Tot het eerste wettigt hem het feit, dat een hooge geestelijke, zelfs zonder eenig beteekenend voorwendsel, de toekomst van den mindere kan vernietigen of voor altoos bederven. Tot het tweede punt, dat Pius IX zelf edelmoedig heeft erkend, bragt hem de waarheid dat de heer van het werelsch gezag geen dogma is. Eindelijk kan men wijzen tot voldinging van het derde, op de menigte grieksche geunieerde geestelijken, die, getrouwe dienaren der r. kath. kerk, slechts hare dienaren zijn geworden nadat zij in het huwelijk waren getreden. De beschuldiging dat hij anonym strijdt, valt echter weg, als men bedenkt, dat tegenover de hevige hartstogten, die in de kerk woeden en heerschen, de anonymiteit voorzigtigheid, en geene lafheid mag heeten.

Uit Suriname zijn particuliere brieven gekomen, die den toestand aldaar ten gevolge der emancipatie als zeer ongunstig afschilderen. De voormalige slaven weigeren te werken, en overladen dengeen, die hun werk biedt, met scheldwoorden en verwenschingen.

In Noord-Amerika hebben geen belangrijke wapenfeiten plaats gehad. De toestand der Zuidelijken blijkt steeds veel te wenschen over te laten. Het verslag van hun minister van financiën noemt den finantiëlen toestand des lands bepaald ongunstig. Hun generaal Longstreet, die in Tenessee weder een aanvallende houding had aangenomen, is nu van Richmond afgesneden.

Zoo als reeds meermalen is opgemerkt, hebben de rebellen een zekeren takt om den oorlog door romantische episodes te verlevendigen, talrijk genoeg om een boekdeel te vullen. Hunne laatste vermetele daad bestond in niets minder dan het bemagtigen van de stoomboot *Chesapeake* van Nieuw-York. De rebellen, ongeveer 16 in getal, kwamen allen van Canada, via Boston en scheepten zich in Nieuw-York als passagiers in. De boot was naar Portland bestemd en werd den volgenden dag op zee vermeesterd; de rebellen zetteden koers naar St. John, Nieuw Brunswijk, waar de bemanning en de passagiers aan land gezet werden. De tweede machinist verloor het leven in den korten strijd, die hierbij plaats greep. De telegram, die kort daarop Nieuw-York bereikte, zette alles in beweging, en de minister van marine, ziende dat zelfs deze stad niet veilig is voor den ondernemingsgeest des vijands, deed de roovers door eene geheele vloot van stoomschepen vervolgen, tot heden nog zonder gevolg.

De Noordelijken zijn niet tevreden over hun bevelhebber van het leger aan de Potomac, generaal Meade. Hij zal waarschijnlijk worden afgezet. Hunne pantserschepen hebben voor Charleston niet voldaan, maar zijn allen door de landbatterijen zoo zwaar gehavend, dat zij het bombardement niet kunnen voortzetten. Intusschen heeft het kongres met 98 tegen 59 stemmen een voorstel verworpen, om afgevaardigden naar Richmond te zenden, ten einde over den vrede te onderhandelen; een ander voorstel tot wederopneming der oproerige Staten in de Unie, zoodra de opstand gedempt is, is verworpen met 82 tegen 74 stemmen, en daarentegen het voorstel om den oorlog voort te zetten, zoolang er nog gewapende opstandelingen gevonden worden, aangenomen met 93 tegen 64 stemmen. Lincoln biedt amnestie aan, doch op weinig aannemelijke voorwaarden; allen die toch eenig burgerlijk of militair bewind hebben uitgeoefend, zijn er van uitgesloten. Dit alles blijkt intusschen dat het verlangen naar vrede bij beide partijen toeneemt, en met keizer Napoleon, die op nieuwjaarsdag den Amerikaanschen gezant zijne hoop te kennen gaf, dat in 1864 de vrede hersteld zou worden, geloof ik ten minste dat wij nu ten minste *le commencement de la fin* aanschouwen.

POLITIEK OVERZICHT.

De eerste kamer heeft de begrooting van Buitenlandsche Zaken verworpen, ten gevolge waarvan de minister is afgetreden en de heer *Huyssen van Kattendijke*, minister van marine, met het *interim* is belast. Daarentegen is de begrooting van Binnenandsche Zaken met algemeene stemmen aangenomen en die van Kolonien met 22 tegen 11 stemmen, eene veel grootere meerderheid dan ten vorigen jare, vooral als men in aanmerking neemt dat van de vijf leden die afwezig waren, vier zeker voor de begrooting hadden gestemd, als zij de vergadering hadden bijgewoond.

De tweede kamer zal waarschijnlijk spoedig bijeenkomen, om over de credietwet van buitenlandsche zaken te stemmen.

De heer *van der Linden* is benoemd tot lands advokaat en moet dientengevolge als lid der tweede kamer aftreden. Zijne herkiezing te Almelo acht men echter verzekerd.

De verkiezing van een lid voor de tweede kamer te Tilburg heeft den volgenden uitslag gehad: De heeren *Smits* en *van den Heuvel* bekwamen 700 en 438 stemmen, zoodat, geen hunner de volstrekte meerderheid verkregen hebbende, er tusschen hen over gestemd moet worden.

NEDERLAND.

(*Van den specialen Correspondentie van den Java-Bode.*

's Gravenhage, 8 Januarij 1864.

Op gevaar af, dat ik u niet het allerlaatste nieuws mededeel, ben ik verpligt ditmaal mijn brief een dag vroeger te verzenden, daar de vorst de gemeenschap op vele plaatsen heeft gestremd. Gij begrijpt dat ik van den wintervorst spreek, die zich dit jaar op eene wijze laat gevoelen, zoo als wij in lang niet van hem gewoon waren, zoo weinig zelfs dat men het een bon-mot achtte — ik ken geene andere uitdrukking om juist het tegendeel te zeggen — dat er geen vorst is geweest, zoolang een liberaal kabinet aan het bewind was. Ofschoon ik in dit opzigt volstrekt niet geloof aan dat geheimzinnige verband tusschen aardsche en hemelsche verborgenheden, waarbij men op gezag van Shakespeare zweert, moet ik toch erkennen, dat de schaatsenrijders onder het bewind van den heer Thorbecke zoowel van 1849—1853 als van 1861 tot 1863 steeds gedupeerd zijn. Moet men nu uit de invallende strenge vorst van 1864 afleiden, dat het kabinet Thorbecke zijn einde nadert? Ik denk wel dat men in Indie evenmin die dwaasheid zal hebben als in Nederland.

Toch was er een oogenblik, dat men aan de aftreding van dat kabinet geloofde. De Eerste kamer heeft goed gevonden de begrooting van den Minister van Buitenlandsche zaken te verwerpen. Waarom? Natuurlijk werden er gronden aangevoerd: de nota aan Rusland, het antwoord aan Frankrijk, het Maas tractaat enz, maar de ware reden was waarschijnlijk eene andere, want wat die drie zaken betreft, heeft de Minister zich voldoende verantwoord. Welligt vond de Eerste kamer hem wat jong; welligt meenden zij, door wie vele leden van die kamer zich laten leiden, dat aan het hoofd van het departement van buitenlandsche zaken geen roomsch-katholiek minister mogt staan; welligt waren ook sommigen van oordeel, dat iemand die tot een tweegevecht uitdaagt, wanneer men hem beleedigt, geen minister mag wezen; of mogelijk hebben zij, die het den minister op zoo hoogen toon tot grief aanrekenden, dat hij à la remorque van buitenlandsche mogendheden zich bewoog, gehoor gegeven aan de bemoeijingen van vreemde diplomaten bij ons hof, en aan deze meer geloof gehecht dan aan den minister van hun eigen land. Of dit nu een bewijs zou zijn van die groote vaderlandsliefde, waarop men boogt, betwijfelen we. Genoeg, de heer van der Maesen de Sombreff heeft het staatstooneel verlaten, maar zoo men een oogenblik meende dat nu ook het geheele kabinet moest aftreden, omdat toch de openlijk aangevoerde gronden internationale zaken betroffen, waarbij het geheele kabinet moest geacht worden betrokken te zijn, die verwachting heeft zich niet verwezenlijkt: de overige ministers zijn gebleven.

Ridder Huijssen van Kattendijke, Minister van Marine, is ad *interim* met de portefeuille van Buitenlandsche zaken belast. Tweeërlei geruchten zijn er thans in omloop; volgens het eene zou de heer Huijssen van Kattendijke, een gentleman in voorkomen en handelingen, definitief Minister van Buitenlandsche zaken worden en als Minister van Marine vervangen worden door den heer Jansen, kap. luit. ter zee, aan wien, als roomsch-katholiek, dan de administratie der roomsch-katholieke eeredienst zou kunnen worden opgedragen. Het andere gerucht zegt, dat aan het hoofd van Buitenlandsche zaken de heer Thorbecke zou optreden, wiens portefeuille zou worden toevertrouwd aan den heer de Vries, lid van den raad van state, of, volgens anderen, aan den heer Kappeijne van de Cappelo, lid van de tweede kamer, terwijl de afdeeling waterstaat tot een afzonderlijk departement gemaakt en opgedragen zou worden aan den heer van der Kun.

Tot nog toe echter bepaalt zich alles tot geruchten. Welligt wil de Regering eerst afwachten, hoe men in de Tweede kamer over de Ministeriele krisis denkt. Eene interpellatie althans is te voorzien, wanneer de Tweede kamer zich in den loop dezer maand weder vereenigt tot het onderzoeken van een kredietwet voor het departement van buitenlandsche zaken.

Met uitzondering van dat hoofdstuk, hetwelk de Eerste kamer met 19 tegen 14 stemmen verwierp, vereenigde dat staatsligchaam zich met alle wetten, door de Tweede kamer aangenomen. Het budget van kolonien werd goedgekeurd met 22 stemmen tegen 11. De discussien daarover bepaalden zich tot eenige algemeenheden, waarvan sommigen waarlijk bevreemding wekken in den mond van leden der Eerste kamer. Zoo bijvoorbeeld was een der argumenten, dat het nu bleek dat er verschil van gevoelen bestond omtrent de rigting aan den spoorweg in Indie te geven. Als of dat nu pas ontdekt was!

Een ander argument was dat de Minister de vrije Kultures in de plaats zou brengen van gedwongen arbeid. Als of art. 56 van het regeringsreglement niet was geschreven! Men zocht bezwaren en moeijelijkheden, die intusschen geen steek hielden; de eenige wiens advies eenig gewigt heeft, was de heer Hartsen, de bekende kampioen voor het stelsel van behoud op koloniaal terrein. Zijne argumenten waren echter niet van dien aard, dat iemand er zich door liet overhalen; de tien aanzienlijke grondbezitters, die met hem, het elftal tegenstemmers vormden, zouden ook zonder zijn advies wel hebben tegengestemd.

De antwoorden van den Minister waren grootendeels gelijkluidend aan die, welke hij in de Tweede kamer gegeven heeft. Met betrekking tot den spoorweg in Indie verklaarde de Minister nogmaals, dat de wet zal worden uitgevoerd en dat daarvoor geene grootere sommen zullen worden aangevraagd dan nu door de wetgevende magt zijn toegestaan. Omtrent de kultuurwet gaf de Minister de pertinente verklaring, dat hij zijne taak niet zou voltooid achten, als die wet niet door hem was ingediend en verdedigd. Wat er het lot ook van wezen mogt, zeide de Minister, ik zou liever zien dat zij morgen, dan overmorgen in behandeling kwam, maar door persoonlijke redenen, en ik hoop ook niet door mijne gezondheid, zal ik mij niet laten bewegen tot aftreding vóór die wet aan de vertegenwoordiging is onderworpen.

Hoe die wet zal zijn, zeide de Minister in de Eerste kamer evenmin, als hij het gezegd heeft in de Tweede. Het onderzoek, in Indie nog aanhangig, belette hem dit. Intusschen in de Tweede kamer kan hij, met het oog op de stemmingen over koloniale aangelegenheden, op eene voldoende meerderheid rekenen. Die meerderheid is nu eer versterkt dan verzwakt. De heer Meylink is nog wel niet vervangen, maar zoowel de heer Smits als de heer van den Heuvel, tusschen wie in het kiesdistrict Eindhoven eene herstemming moet plaats hebben, behooren tot eene meer liberale rigting dan hij, in wiens vacature een van hen zal voorzien.

Eene andere vacature is thans ontstaan door het aftreden van den heer van Loghem, afgevaardigde uit het district Almelo. Vóór zijne verkiezing, nu twee jaar geleden, waarschuwde men reeds, dat de heer van Loghem, ondanks zijne vrijzinnige beginselen, de geschikte vertegenwoordiger niet was; hij had lang en veel gewerkt en zijn geest was er niet helderder door geworden. Thans erkent de heer van Loghem dit zelf. Indien men in Almelo niet weder met zulk soort van kandidaat optreedt, of, zoo als in zoo menig ander district, met den notaris uit de

buurt of den procureur uit de hoofdplaats, dan zal in dat district welligt de heer Limburg Brouwer met goeden uitslag kandidaat worden gesteld, en Almelo vertegenwoordigd worden door een man, die om zijne groote begaafdheden en beginselen sinds geruimen tijd in de kamer zitting moest hebben.

Eene tweede verkiezing in het district Almelo zal er ook moeten plaats hebben, ten gevolge der benoeming van den heer van der Linden tot Landsadvokaat, welke betrekking aan hem en den heer de Pinto is opgedragen. Zijne herkiezing is niet twijfelachtig, te minder daar de autoriteiten op het gebied van staatsregt het niet eens zijn, of die benoeming wel noodzakelijk leiden moest tot het onderwerpen aan eene vernieuwde keuze.

Ik keer terug tot de Eerste Kamer.

De hoofdstukken Binnenlandsche zaken en Marine werden daar met algemeene stemmen aangenomen, zelfs de heer van der Heim gaf zijne stem aan Thorbecke. Nooit gezien en nooit vermoed.

Even als aan de meeste begrootings-ontwerpen gaf de Eerste Kamer hare stem aan de voordragt tot afschaffing van den accijns op de brandstoffen, die met den eersten Maart in werking zal treden. Tot herstel van het evenwigt heeft de Minister van Finantien, behalve de verhooging van den accijns op het gedistelleerd, die tegelijk met eerstgenoemde voordragt aangenomen werd, een wetsontwerp ingediend tot wijziging van de belasting op het personeel. De hoofdzaak in die voordragt is, dat het Rijk de 30 opcenten op het personeel laat varen, en de gemeenten het regt zullen erlangen 50 opcenten daarvan te heffen. Het Rijk zou het verlies dekken door andere grondslagen te verhoogen. Of de belastingschuldigen op die wijze rijk zullen worden? Men vermoedt dat dit ook niet regtstreeks in de bedoeling der Regering ligt.

Die belastingplannen trekken niet de aandacht, die zij in een ander tijdperk zouden ondervonden hebben. Eerst als het op betalen aankomt, zal de burgerij merken, dat zij in deze zaak nauwer betrokken was dan in de groote gebeurtenissen in het buitenland, waarmede men zich thans evenwel meer bemoeit dan met de binnenlandsche aangelegenheden. De Sleeswijk-Holsteinsche kwestie schijnt hoe langer hoe minder kans te hebben op eene vredelievende oplossing. Holstein is reeds door de bondstroepen bezet; thans is de beurt aan Sleeswijk. Zoo tot dus verre Denemarken protesterende teruggeweken is, wanneer de Duitschers Sleeswijk binnenrukken, zal het oogenblik gekomen zijn, waarop Denemarken zich moet laten gelden, dan zal het blijken dat de verklaring des konings om zijn rijk zoo noodig met de wapenen te handhaven, ernstig gemeend is. De arme koning Christiaan! Zijn voorganger had het er altijd op gezet om hem in moeijelijkheden te brengen, hem poetsen te spelen, zoo als de volksuitdrukking het noemt; de koning moest na zijne officiele troonrede verklaard hebben, dat dit nu wel de grootste poets was die hij hem had kunnen spelen, door juist in het tegenwoordig tijdperk dood te gaan.

De koning van Griekenland — die volgens de laatste berigten weder zoek is — mag van geluk spreken dat hij nog juist bij tijds het deensche paleis verwisseld heeft met het grieksche, want volgen de zaken haar vermoedelijken loop, dan zal er binnen korter of langer tijd geen koningrijk Denemarken meer bestaan. Engeland spreekt nog altijd van onderhandelen in plaats van eene vloot ter bescherming te zenden van zijn bondgenoot, en Zwedens bondgenootschap bestaat ook nog slechts op papier. Van de vrienden moet men het hebben, zegt het oud-hollandsche spreekwoord, dat intusschen ook in Denemarken even waar blijkt te zijn als in Polen, waar de Fransche hulp nog altijd beloofd wordt onder de dingen die gebeuren zullen, gelijk zij er al vijftig jaar lang toe beloofd heeft. Nogtans handhaaft zich daar de opstand, tegen alle verwachtingen in. De Russische keizers zijn gewoon op een bondgenoot te rekenen, dien zij alleen tot hun dienst kunnen inroepen. Keizer Alexander riep hem aan in 1813, en de Bondgenoot versloeg het groote leger. Keizer Nikolaas riep hem aan in 1856, en de Bondgenoot verscheen, maar te laat; hij kwam aan het sterfbed van den Czaar; ook deze keizer heeft op hem gerekend om de Polen te bedwingen, maar tot dus verre schijnen deze zoodanig hunne maatregelen te hebben genomen, dat zij in de bosschen kunnen overwinteren en, is het voorjaar daar, dan zal, als de plant die onder de sneeuw bedolven werd, ook de poolsche opstand op nieuw ontluiken en vermoedelijk hulp vinden in den algemeenen oorlog, die op het punt staat van los te breken.

Voor weinige dagen scheen het dat plotseling aan de politieke gebeurtenissen een andere keer zou worden gegeven. Een aanslag op keizer Napoleon is maar juist verijdeld. De vier Italianen — want weder geschiedde de aanslag door Italianen — zijn gevat en zullen met den dood de daad boeten, die naar men meent haar oorsprong vindt in de Carbonari, de voormalige broeders van den tegenwoordigen Franschen keizer. Men brengt nu met dien aanslag de geruchten omtrent een aanval door de Italiaansche bewegingspartij op Venetie, en de manifesten van Kossuth in verband. Ook de oorlogzuchtige nieuwjaarsrede van Victor Emanuel beschouwt men min of meer in betrekking, wel niet met die poging tot sluipmoord, maar met de half ontdekte bedoelingen der bewegingspartij, en hoe kalm en bezadigd ook de aanspraak was, waarmede keizer Napoleon het jaar 1864 opende, zij was evenmin geschikt om Europa gerust te stellen, als zij thans blijkt gunstigen indruk op de partij van Mazzini te hebben gemaakt. Behalve die revolutionnaire bewegingen, heeft zich nu ook in den boezem van den duitschen bond eene scheuring geopenbaard naar aanleiding van de al of niet erkenning op dit oogenblik van hertog Frederik van Augustenburg als wettig vorst van Sleeswijk-Holstein, zoodat de politieke horizon hoe langer zoo duisterder wordt.

Er was anders stof genoeg voor verwikkelingen.

Nederland alleen is er nog buiten, daargelaten de betrekking van Limburg tot den Duitschen Bond. Men vertrouwt evenwel dat de Nederlandsche Regering wel een middel zal vinden om zich, zoo al niet aan die betrekking in naam, toch wat het zenden van troepen aangaat, daaraan zal weten te onttrekken. De oude leus van den ijsvogel uit het blazoen van den Zwijger is ook nog de onze: rustig te midden der golven, en terwijl andere natiën kanonnen laten gieten en geweren maken, zal eerdaags ten onzent een aanvang worden gemaakt met de uitgave van het groot Nederlandsch woordenboek — van oudsher bekend als *het* woordenboek — het stichten van paleis voor de Staten-Generaal, de opening van het Nijverheidspaleis, de oprigting van het monument onzer onafhankelijkheid, het openstellen van het museum Willem I, het graven van een kanaal door Holland op zijn smalst, kortom met een aantal zaken, die van vrede en welvaart getuigen. Het is een goed vooruitzigt bij den aanvang van een nieuwjaar. — Vergeef me dat ik daarvan gewaag, nu die aanvang voor u reeds zoo ver achter den rug is. Ik heb me dan ook onthouden van nieuwjaarsbespiegelingen, waarvan men ten onzent overvloedig genoeg had.

Rotterdam, 7 Januarij. De *Staats-Courant* deelt mede, dat, bij besluit van den 2den Januarij ll. Z. M. de koning aan jhr. mr. *P. van der Muessen de Sombreff*, op het daartoe door hem gedaan verzoek, een eervol ontslag verleend heeft uit zijne betrekking van minister van buitenlandsche zaken, met dankzegging voor de gewigtige door hem den lande bewezen diensten, en het beheer van het departement van buitenlandsche zaken, ad interim, heeft opgedragen aan den heer *W. J. C.* ridder *Huyssen van Kattendijke*, minister van Marine.

— Naar wij nader vernemen, bestaat het voornemen de tweede kamer der staten-generaal, zonder bijzondere omstandigheden eerst bijeen te roepen tegen de helft van de maand Februarij aanstaande, zoo als oorspronkelijk het voornemen was, zoodat de vaststelling der creditwet voor het hoofdstuk van buitenlandsche zaken eerst dan zou plaats hebben en de kamer daarvoor alleen niet zou worden bijeengeroepen.

— Bij de stemming voor een lid der tweede kamer in het hoofdkiesdistrict Eindhoven, in plaats van wijlen den heer Meylink, heeft niemand de volstrekte meerderheid bekomen en moet er eene herstemming plaats hebben tusschen de HH. mrs P. J. A. Smitz en P. v. d. Heuvel.

— De heer van Loghem heeft als lid der tweede kamer zijn ontslag genomen, zoodat in het kiesdistrict Almelo op 26 Januarij eene nieuwe keuze moet gedaan worden.

— Tengevolge zijner benoeming tot rijksadvocaat, heeft de heer mr. G. M. van der Linden, mede voor Almelo afgevaardigd, opgehouden lid te zijn van de tweede kamer, wanneer hij ten minste de benoeming aanneemt. Men verwacht in dat geval zijne herkiezing.

— De *Staats Courant* bevat eene breedvoerige opgave der hoofdcommissie tot oprigting van een nationaal gedenkteeken van November 1813, van ingekomen giften van den 13den Nov. jl. Daaruit blijkt o, a. dat door de heeren Reynst & Vinju te Batavia, zijn ingezonden de ingezamelde gelden, in Nederlandsch-Indisch Courant *f* 15,895.11 à 103½ per cent, per wissel 26 April 1864 *f* 16,414.18.

— Z. M. heeft op verzoek, aan den dirigerenden officier van gez. der 1ste kl. bij de milit. geneesk. dienst in Ned.-Indie P. Bleeker, thans met verlof hier te lande, met ingang van 1o. April 1864, een eervol ontslag verleend uit Zr. Ms. militaire dienst, met toekenning van den rang van kolonel en van pens. Benoemd: bij het reg. Oost Ind. kavalerie tot 2den luit. den wachtm-tit. C. R. Bentfort van Valkenburg, van het 5de, P. K. A. R. Andreae en jhr. J. L. N. Calkoen, beiden van het 2de reg. dragonders. Voorts heeft Z. M. den 2den luit. L. H. M. Genet, van het 3de reg inf., in rang en ancienniteit *overgeplaatst* bij het wapen der inf. van leger in Oost-Indie.

— De minister van kolonien den wensch te kennen hebbende gegeven dat bij het dit jaar naar Oost-Indie uit te zenden contingent suppletietroepen ook goed geoefende manschappen der infanterie worden ingedeeld, heeft de minister van oorlog, dientengevolge voor zoodanige militairen, zoowel vrijwilligers als miliciens, den overgang bij het Indisch leger opengesteld.

— De *Kerkel. Courant* behelst een koninklijk besluit van 26 Nv. ll., houdende bepalingen tot uitbreiding en nadere regeling der predikdienst in Ned. Indie, uit overweging, dat de behoefte gebleken is aan meerdere voorziening in de godsdienstige belangen der Protestanten aldaar.

Volgens dat besluit worden bij de Prot. gemeente in Ned.-Indie aangesteld 35 predikanten en 3 hulp-predikers. Van de 35 predikanten genieten: 9 eene bezoldiging van *f* 500 's maands; 26 eene bezoldiging van *f* 400 's maands. Aan elk der 4 hulp-predikers wordt toegekend *f* 250 's maands.

— Men leest in de *Stoompost:* Volgens eene mededeeling, waarop wij vermeenen te kunnen vertrouwen, zouden er aan eene geachte vereeniging van Nederlandsche aannemers voorstellen zijn toegezonden uit onze Oost-Indische kolonien, om zich met de aanneming der werken van den geprojecteerden spoorweg aldaar te belasten.

— De weersgesteldheid is hier te lande sedert den 1sten dezer zeer koud geworden. Het vriest vrij streng, zoodat de thermometer 's morgens herhaaldelijk op 15° en 16° F. werd waargenomen. De scheepvaart op de binnenwateren was al spoedig gestremd en die op de rivieren heeft sedert een paar dagen ook geheel opgehouden. De Maas zit geheel vast en men vreest, dat vooreerst aan geen hervatting der scheepvaart te denken is.

Ten gevolge van deze weersgesteldheid is het ijsvermaak in vollen gang. Al onze wateren en meiren zijn met schaatsrijders als overdekt. De omstandigheid dat er sedert de strenge vorst geen sneeuw gevallen is, veroorzaakt dat de liefhebbers van ijsvermaak aan hunnen lust op ruimen schaal den teugel kunnen vieren. Van de ongelukken, die het ijsvermaak gewoonlijk vergezellen, heeft men gelukkig tot dus ver weinig vernomen.

— De overgang van soldaten van het wapen der infanterie van het leger hier te lande bij dat in Oost-Indie, is ten gevolge van nadere bevelen van het departement van oorlog, van af den 1sten dezer maand weder geopend, en even als vroeger, onder genot der daaraan verbonden gratificatie van *f* 120. Bij het in dit jaar naar Oost-Indie uit te zenden aantal van 140 kavalleristen, zullen o. a. ingedeeld worden: een zestal onderofficieren, die de noodige kennis van administratie en verdere geschiktheid voor de betrekking van opperwachtmeester bezitten; een zestal jeugdige korporaals, die een goede hand schrijven en beloven goede fourriers te zullen worden; een zestal trompetters, zooveel mogelijk geschikt om bij de regimentsmuziek te worden gebezigd; drie hoefsmeden of geschikte kavalleristen, die het hoefsmidsambacht genoegzaam verstaan, om als zoodanig te kunnen optreden; en eenige kavalleristen, die vóór of gedurende hunne militaire dienst het ambacht van zadelmaker hebben uitgeoefend.

— Op last van het departement van oorlog zullen de onderofficieren, die de lessen op den wetenschappelijken cursus ter opleiding tot officieren volgen, van geene diensten, hoe ook genaamd, mogen vrijgesteld zijn; zijnde de chefs der verschillende legerkorpsen uitgenoodigd alleen diegenen van eenige diensten te verschoonen, welke het officiers examen moeten afleggen en wel *vijf maanden vóór* dat zulks zal plaats hebben.

— Wij ontleenen aan een berigt van een geacht handelshuis in koffij alhier het volgende:

Van het grootste belang voor onze markten en voor den ganschen koffijhandel is het besluit onzer regering, om het tot hiertoe gevolgde veilingsystema met zijn organismus te verlaten en van af 1864 de gouvernements koffij volgens een nieuw stelsel te doen verkoopen.

De onhoudbaarheid van het halfjarige veilingsysteem met zijn organismus was in den laatsten tijd zoo algemeen erkend en geuit, dat de tot hervorming ingeslagen weg door den ganschen handel, op weinige uitzonderingen na, met dank en vreugde wordt opgenomen.

Het afschaffen der nommers en dat voortaan in de veilingen het opbieden met ¼ c. per ½ kil. zal plaats hebben, zijn maatregelen, waarvan het voordeel in het belang van den verkooper, dadelijk nadat zij in werking zullen zijn getreden, beoordeeld zal kunnen worden. De handel in Java koffij wordt echter door deze maatregelen geëmancipeerd. Zaakkennis en energie, welke onder het verlaten stelsel aan banden waren gelegd, zullen zich voortaan vrij kunnen ontwikkelen en in de daarmede noodwendig verbonden prosperiteit der koopers, zal de verkooper de beste waarborgen vinden voor het welslagen van het nieuwe stelsel, daar die de natuurlijkste en gevolgelijk de eenigste zekere zijn.

Negen of tien, of wel maandelijksche veilingen, waarop het voor 1864 vastgestelde cijfer heenwijst, kunnen wij slechts als een overgangsmaatregel beschouwen, welken men heeft aangevat, ten einde aan de praktische ondervinding de definitieve vaststelling van het getal der veilingen over te laten, nadat zoo in den handel zelven, als daar waar dit vraagstuk behandeld is, daarover de meest verschillende opinien zijn geuit.

Volgens onze overtuiging zullen verkoopers en koopers bij maandelijksche veilingen de volle bevrediging niet vinden, welke de verandering toch moet beoogen. Iedere enkele maandelijksche veiling zal eene *époque* in den koffijhandel daarstellen, en de 4 weken lang vooruit bestaande onzekerheid wegens de rigting welke de nieuwe époque aan de prijzen zal geven, zal steeds op de toekomst eene soort van onzekerheid uitoefenen, welke zoowel voor koopers als verkoopers nadeelen moet veroorzaken.

Wekelijksche veilingen komen een natuurlijken verkoop het meest nabij, en alleen het natuurlijke kan zich voor verkoopers en koopers op den duur bevestigen.

Om die reden hebben wij bij de hoop ook de overtuiging, dat er een niet al te lange overgangsperiode noodig zal zijn, om tot wekelijksche veilingen te geraken.

Zoo brengt dan het jaar 1864 eene nieuwe aera voor onze markten en voor den handel in Java koffij.

Wel zal er eenigen tijd noodig zijn, tot dat de handel zich met de nieuwigheden heeft gemeenzaam gemaakt, en de gansche loop der zaken daarop is ingerigt. Vóór dat het gansche nieuwe systema in alle zijne deelen praktisch is vastgesteld, zullen wankelingen overmijdelijk zijn. Echter bij de uitgedrukte ernstige wil der tegenwoordige regering, alsmede der N. H. M., om de aangevangen hervormingen naar rationeele grondslagen steeds meer te volmaken, kan met vertrouwen daarop gerekend worden, dat wanneer zich ongelegenheden voordoen, dezelve steeds spoedig zullen verholpen worden.

Rotterdam, 8 Januarij. De tweede kamer der staten-generaal is, in strijd met het boven medegedeelde gerucht, bijeengeroepen tegen Donderdag 14 dezer, tot behandeling der credietwet voor het departement van buitenlandsche zaken.

— Wij vernemen, dat omtrent een ontwerp van wet tot regeling van het openbaar onderwijs in Indische taal-, land- en volkenkunde, reeds door den raad van state advies werd uitgebragt, en dat het ontwerp binnen kort bij de tweede kamer aanhangig zal worden gemaakt.

CORRESPONDENTIE.

Het stuk: *Koppootige Weekdieren te Batavia op theologisch terrein ontdekt door* JAN CALEBAS, zal eerstdaags worden geplaatst.

SCHEEPSBERICHTEN.

Straat Sunda doorgezeild.

DATUM.	VLAG.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDER.	VAN		NAAR
Februarij	10 Spaansch	Rosa y Carmen	Zr. Maristang	Macao	31 Jan.	. . . .
〃	12 Port	Vicente de Paulo	E. P. da Silva	〃	1 Febr.	Pine.
〃	13 Engelsch	Norwood	Ths. Bristow	Hongkong	4 〃	Liverpool.
〃	— 〃	Launsbury	R. A. Binnie	Shanghae	30 Jan.	〃

Aangekomen schepen te Batavia.

DATUM	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDER.	VAN		AGENTEN.
Februarij 18	Ned. Ind	stooms.	Macassar	Bierings	Singkawang	15 Febr.	W. Cores de Vries.
〃 —	〃	〃	Ambon	Schol	Soerabaija	— 〃	〃
〃 19	〃	〃	Batavia	Nije	Singkawang	16 〃	〃
〃 —	〃	bark	Kim Tian Tay	Kwe Gie Tjoen	Palembang	6 〃	....
〃 —	〃	schoen.	Amanatoor Rachman	Said Almachlaar	〃	10 〃	....

Vertrokken schepen van Batavia.

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR.
Februarij 19	Ned. Ind	bark	Noorban	Said Ali	Banka
〃 20	Nederlandsch	〃	Pantalon	van Geijt	Soerabaija

In lading liggende schepen te Batavia.

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	schip	Ouderkerk a/d. Amstel*	K. J. Swart	....	J. Cezard & Co.
〃	〃	Noordbrabant	Loos	....	〃
〃	schoen.	Argo	Gesterkamp	....	〃
〃	bark	S. van Heel	D. H. Dietz	Soerabaija	〃
〃	schip	Twee Gezusters*	J. Bergman	〃	〃
〃	bark	Maria Elise	J. C. Westenink	Nederl. via Cheribon	E. Moormann & Co.
〃	〃	Baron van Heemstra	Nepperus	〃	Morgan, Melbourn & Co.
〃	〃	Quatrebras*	H. Nieuwenhuijs	〃 via Tjilatjap	Dümmler & Co.
〃	schip	Hollandia*	C. C. Ruige	〃	〃
〃	bark	Madura	T. van Brug	....	E. ten Brinck & Co.
〃	〃	Pollux	Cruys	....	B. van Kleeff & Co.
〃	〃	Euterpe	Kuijpers	Soerabaija	J. F. v. Leeuwen & Co.
〃	〃	Francina Wilhelmina	van Winkel	〃	〃
〃	〃	Pauline*	Post	....	Haager & Schuurman.
〃	〃	Zeenimph*	J. F. Graadt van Roggen	Samarang	〃
〃	brik	Doesborgh	Spaanderman	Soerabaija	〃
〃	〃	Japan Packet	van den Brink	....	〃
Ned. Indisch	bark	Wilhelmina Helena	J. Hagen jr.	Samarang	B. Koperamit & Co.
〃	〃	Joedoel Wadoet	Said Binahassan	....	P. Landberg & Zoon.
〃	〃	Almachlaar	Said Ali	Soerabaija	〃
〃	〃	Orestes	Jo Ago	....	Gezagvoerder.
〃	〃	Enggoan	Lim Yoehok	Riouw	〃
〃	schoen.	Chieftain	van Suchtelen	Billiton	Reynst & Vinju.
Engelsche	〃	Sparrow	E. Gaze	....	Paine, Stricker & Co.
〃	bark	Leading Star	Graham	....	C. Bahre & G. Kinder.
〃	〃	West	Hawkins	Londen	Martin Dyce & Co.
〃	〃	Princess of Wales	Mc Murrich	Singapore	〃
〃	〃	Anne Forster	Clarke	Kanaal om Orders	Hunter, Houghton & Co.
〃	〃	Glaramora	Watson	....	Pitcairn Syme & Co.
〃	brik	Leven	Ballard	Kokoseilanden	v. Slooten, Morgan & Co.
Siamsche	schip	Resolute	Jensen	....	Lim Hoa.
〃	bark	Leon	J. Lee	....	〃
〃	〃	Golden Star	Tan Akan	....	〃
Fransche	〃	Concorde	Zisly	Singapore	J. Cézard & Co.
〃	〃	Bougainville	C. Tay	....	〃
〃	〃	Gazelle	Rathwell	Bangkok	Lim Hoa.
Amerikaansch	schip	Beverley	Putnam	....	Paine, Stricker en co.
〃	〃	Ceylon	Sampson	....	〃

De Factorij schepen zijn aangeduid met een*

NEDERLANDSCHE HAVENS.

Aangekomen.

BROUWERSHAVEN. 25 Dec. *Abel Tasman*, Rijken, Bat. — 29 *Helena*, Dill, do. — 31 *Jason*, v. Bueren, do.

TEXEL. 25 Dec. *Staatsraad v. Ewijck*, de Winter, Bat.; *Nieuw-Holland*, Witting, do.

VLISSINGEN. 24 Dec. *Stad Middelb.*, Ouwehand, Bat. (n. Middelb.)—29 *Noordster*, Luteyn, do. n. do.

Vertrokken.

BROUWERSHAVEN. 25 Dec. *Nederland*, v. d. Eb, Bat.; *Allegonda Jacoba*, Swart, do.; *Vrede*, ter Bruggen, do.; *St. Jan*, Lommerse, Samar.; *Whampoa*, Metz, do.; *Marie*, Biesthorst, Soerab.; *Bastiaan Pol*, de Hoog, Melbourne.; *San Salvador*, Keus, Soerabaija.

HELLEVOETSLUIS. 1 Jan. *Cornelia*, Croese, Bat.—2 *Ellina*, Lammerts, Singapore.

TEXEL. 31 Dec. *Koning Willem II*, Besseling, Bat.; *Amazone*, Kramer Samar.; *Aletta Augusta*, Tinholt, Japan.— 1 Jan. *Hendrikus Gerardus*, v' d. Zee, Decima. — 2 *Stad Leyden*, v. d. Poll, Bat.; *Wilhelmina Maria* Postma, Samarang.

ZIERIKZEE. *Burg. Hoffman*, Grafthuis, (v. Rott.) Melbourne.

Zeilklaar.

TEXEL. *Jan van Brakel*, de Roever, Japan.

VREEMDE HAVENS.

Aangekomen.

LONDEN. 25 Dec. *Jacob & Anna*, Bonger, Japan.

DARMOUTH. 1 Jan. *Hebe*, Kiehl, Bat. (n. Rotterdam).

PLYMOUTH. 2 Jan. *K. N. Yacht Club*, Zack, Bat. (n. Amsterdam).

ST. HELENA. 21 Nov. *Joh. Lodew.* v. d. Waal, Java; vertrok 22 n. Rott.; *Prinses Amalia*, v. Bentveld, do. vert. 23 n. do. — 22 *Record*, Butcher, Kaap de H. G. vert. 23 n. do.; *Telanak*, Popken, Java vert. 25 n. Amst.; *Amalia Augusta*, de Veer, Java; *Stad Enschedé*, Kretschmer, do.; *Hercules*, Detering, do. alle 3 vert. 23 n. Amst. — 23 *Louise*, Buys, do. vert. 24 n. do. — 24 *Landbouw*, Kleijnenberg, do. n. Rott.; *Emergens*, Smit, Java; *Hendrika*, de Groot Stiffry, do.; *India Packet*, Diepering, Padang, alle 3 vert. 25 n. Amst.; *Helena*, Snellman, Java, vert. 25 n. Falmouth. — 26 *Henriette Geertr.*, de Boer, Java.

Vertrokken.

DEAL. 27 Dec. *Petronella*, Strootman, (v. Shields) Bat. (na geëindigde reparatie).

PLYMOUTH. 30 Dec. Z. M. st. *Prinses Amalia*, Wichers, (v. Texel) Batavia. — 3 Jan. *de Hoop*, v. Duijn, (v. Rott.) Singapore (na geëindigde reparatie.)

LAMLASH. 17 Dec. *Alexander*, Axberg, Batavia.

LIVERPOOL. 30 Dec. *Pieter*, Hoogerwerff, Batavia.

KAAP DE G. H. (Simonsbaai.) 26 Oct. *Joh. Elisabeth*, Junius, (v. Java) Nederl. (na geëindigde reparatie). — 28 *Argo*, Gesterkamp, (v. Shields) Java na geëindigde reparatie.

Gepasseerd.

DOVER. 3 Jan. *San Salvador*, Keus, Rott. n. Batavia.

SINGENS. 2 Jan. *Henr. Gerardus*, v. d. Zee, Amsl. n. Japan.

WIGHT. 1 Jan. *St. Jan*, Lommerse, Rott. n. Java.

LEZARD. 28 Dec. *Bernard & Agnes*, Ordeman, Amst. n. Singapore.

ST. HELENA. 10 Nov. *Kinderdijk*, Zwanenburg, Java n. Nederl. — 23 *Marg. Simonetta*, Hoffman, do. n. do.

In lading.

LONDEN. 4 Jan. *Copernicus*, Algra, Batavia.

LIVERPOOL. 3 Jan. *Tigres*, Miller, Batavia.

Scheepstijdingen.

ROTTERDAM, 8 Januarij. Volgens brief van kapt. Swart, voerende het schip *Onderkerk a/d. Amstel*, van hier naar Batavia, dato 13 Nov. ll., was hij toen in goeden staat zeilende op 8o NB, en 15o WL. Aan boord was alles wel.

— Het schip *Patriarch Samkiri*, kapt. Lion, van Java naar Schiedam, is 5 dezer te Harwich binnengeloopen.

— Het Ned. schip *Vier Gezusters*, kapt. Bik, dat, zooals in ons vorig nommer werd gemeld, op Dwars in den Weg aan den grond raakte, is gelukkig, vlot gekomen en hier aan de stad gearriveerd.

Gepraaide Schepen.

15 Oct., op 19o ZBr, en 81o OL., *Gouv.-Gen. Duymaer van Twist*, Hoeksma, v. Java n, Amsterdam.

18 Oct., op 29o 13' ZB. en 28o WL., *Ternate*, Cars Tz., v. Rotterdam n. Batavia.

24 Oct., op 22o 18o ZB. en 28o WL., *Zaanstroom*, Schaap, en *Electra*, beide v. Amsterdam n. Batavia.

29 Oct., op 31o 4' ZBr. en 35o 36' OL., *Zes Gezusters*, Rutgers, v. Batavia n. Amsterdam.

9 Nov., op 35o ZB. en 20o OL., *Schoonderloo*, Otto, v. Java n. Rott.

10 Nov., op 9o NB. en 24o 40' WL., *Zeenymph*, v. Amsterdam n. Batavia.

12 Nov., op 7o 20' NBr. en 21o WL, *Pollux*, Cruys, v. Amst. n. Batavia.

13 Nov., op 11o 20' NB. en 25o 55' WL., *S. van Heel*, Dietz. v. Rotterdam n. Batavia.

23 Nov., op 18o ZBr. en 3o WL., *Zwaan*, van Hemert, v. Java n. Amst.

24 Nov., op 20 10' ZB. en 33o 54' WL., *Maria Magdalena*, Willenbrink, v. Rotterdam n. Padang.

25 Nov., op 6o NB. en 25o WL., *Noord-Brabant*, Loos, v. Rotterdam n. Batavia.

26 Nov., op 8o ZB. en 14o WL., *Johannes Lodewijk*, v. d. Waal, v. Java n. Rotterdam.

30 Nov., op 8o NB. en 24o 25' WL., *William Simpson*, v. Batavia n. n. Londen.

6 Dec., op 16o NB. en 34o WL., *Johanna Elisabeth*, Burhoven Junius, v. Batavia n. Amsterdam.

12 Dec., op 41o 22' NB. en 1'o WL., *Willem Hendrik*, Bekkering, v. Shields n. Onrust.

18 Dec., op 3o NB. en 31 WL., *Estafette*, Oepkes, v. Amsterdam n. de Kaap de Goede Hoop.

19 Dec., op 49o 15' NBr. en 8o 40' WL., *Otto*, Stheeman Tresling, v. Shields n. Batavia.

Vertrokken Passagiers van Nederland.

Naar JAVA: Per *Marie*, kapt. Biesthorst: De heer en mevr. Linck met zes kinderen; de heer en mevr. Hofman met 1 kind, de heeren J. H. Zoutmaat Brugman, J. Havelaar, G. Sinia, offic. v. gez. C. A. Granpré Molière en J. Hudig.

Per *Stad Leyden*, kapt. v. d. Poll: De heeren J. Bouwhuis, A. E. Schreuders, van Nouhuys, J. W. Visser, J. Wollweber, echtgen. en kind, ten Cate en Ronkens; mejufvr. Willinck en Kreits.

Naar BATAVIA: Per *Koning Willem II*, kapt. Besseling: De heeren A. F. Hillebrand, H. G. de Grijs, D. V. Mentel en echtgenoot, H. J. L. de Bank Langenhorst en echtgenoot, P. J. Dooremaal, W. Hulstkamp, N. R. Block en echtgenoot en J. J. Nothwang.

Naar DECIMA: Per *Hendrikus Gerardus*, kapt. v. d. Zee: De heeren Schults en echtgenoot, Eefting Schattenkerk en A. Pino.

HANDELSBERICHTEN.

AMSTERDAM, 8 Januarij 1964.

De handel in *Koloniale Waren* was, — zoo als trouwens steeds in dit saisoen, — zoo door de plaats gehad hebbende feestdagen, als de jaars-verwisseling, van weinig omvang, te meer daar de scheepvaart door de sedert eenige dagen ingevallen vorst, geheel gestremd is. Alleen in *Koffij* had te Amsterdam eene belangrijke afdoening in de 1e. hand plaats van 10000 bn. Padang à 44½ c., 4500 bn. Java, en 1200 bn. Santos tot onbekenden prijs; terwijl de markt ook hier in eene vaste positie bleef verkeeren. *Suiker* is zeilende tot *f* 1½ boven November niet te koop. *Rijst* prijshoudend, maar stil. Van *Specerijen* werden 430 bn. zwarte *Peper* à 20½ c. ent. verkocht. Van *Java Tabak* werden te Amsterdam 1500 pk. merk Nicot afgedaan. *Katoen* weer hooger in prijs. Van *Banka Tin* werden 500 bl. à *f* 73 verkocht.

KOFFIJ. De stemming voor het artikel was sedert het vorig berigt wederom zeer gunstig. De houders zijn vast en daardoor bleef de omzet beperkt, maar de besteedde prijzen zijn niettemin wederom iets hooger aan te nemen; No. 21 en 22 werd tot 45½ cs. vergeefs gezocht, voor goede kwaliteit No. 25 besteedde men 44½ cs. voor mindere dito, als ook No. 26, 43 à 43½ cs. Blanke soorten zijn schaars, No. 6 werd met 47½ cs. No. 20 met 46½ cs. en No. 29 met 46 cs. betaald.

Uit de eerste hand werden alhier: 10000 Balen Padang groenachtig ex Antonia Petronella afgedaan tot 44½ cs. Verder nog 4600 Balen Java, groenachtig ord. tot goed ord., ex Sliedrecht, Oranje Nassau en Oceaan, van 43 tot 45½ cs., benevens 1000 Bn. fijn groenachtig West-Ind. aard, ex Sliedrecht, tot 47½ cs.

SUIKER. De markt blijft in dezelfde vaste stemming, doch ten gevolge van het saizoen en van de weinige partijen, die aan de markt zijn, was de handel in de laatste veertien dagen zeer beperkt. De waarde van zeilende ladingen Java Suiker is voortdurend op *f* 1¼ boven November aan te nemen.

Men verwacht, na de heropening der Londensche markt, weder meerdere levendigheid en de opinie blijft voor het artikel zeer gunstig.

Er werden afgedaan.

2774 Krjs. oude Suiker op zolder ligg., No. 14½ tot geh. prijs.
800 〃 Soerab. No. 16 à 17, zeil. per Batavia } tot *f* 1¼ bov. November.
500 〃 〃 〃 16 〃 17, 〃 〃 〃 }

TABAK. Op 29 Dec. werden alhier bij inschrijving afgedaan.

1375 Pn. Java Tabak, merk Nicot, ex Loopuyt, tot ca. 75 cs.
126 〃 〃 〃 〃 〃 (uitschot), ex Loopuyt tot 17 cs.
en 73 〃 〃 〃 BS diverse merken, ex Raphael van Curaçao, afkomstig van de lading per Diligence tot 33½ cs.

Op 15 Jan. zullen alhier bij inschrijving worden aangeboden:
3696 Pn. Java Tabak, merk VDS, aangebragt per Amazone, Ant. van Hoboken en Christiaan Rankin.

De voorraad van Java Tabak bedroeg op 1 Jan. alhier 8107 Pn. en te Rotterdam 1309 Pn.

De opinie voor het artikel blijft zeer gunstig, te meer nog, daar van vele zijden de ongunstige berigten omtrent den nieuwen oogst zich blijven bevestigen.

THEE verkeert in eene vaste stemming. Omzettingen van eenig belang zijn sedert het vorig nummer niet te vermelden.

RIJST. Afdoeningen uit de eerste hand hebben er sedert het vorig berigt niet plaats gehad.

Voor Amsterdam zijn gearriveerd:
2695 Bn. Java Rijst, per Fanny
en 8086 〃 〃 〃 〃 Staatsraad van Ewijck.

De markt is zeer vast, zijnde de grootste voorraad in vaste handen.

KATOEN. Sedert de vorige mail was de stemming voor Suratte Katoen aanmerkelijk beter, in navolging van de berigten van Liverpool; houders verhoogden hunne vorderingen, ten gevolge waarvan slechts een paar partijtjes hier en te Rotterdam verhandeld werden.

Men noteert alhier:

Bengal, middling fair	97 à 99 cs.	
Scinde, good middling	96 〃 98 〃	
idem, middlng fair	98 〃 100 〃	
Comptah, idem	118 〃 122 〃	
Dhollerah en Oomrawattee idem	124 〃 126 〃	
idem, fair	128 〃 130 〃	
Broach, idem	130 〃 132 〃	

De voorraad te Liverpool is gering en bestaat slechts uit ca. 281000 Bn.

Op 12 Januarij komen alhier in veiling:

176 Balen O. I. Katoen, door zeewater beschadigd, aangebragt van Liverpool, en op 14 Jan. te Rotterdam:

201 Bn. O. I. Katoen, door zeewater beschadigd, evenzoo van Liverpool aangevoerd.

HUIDEN. Soerabaya Runderhuiden blijven steeds gevraagd en mooije kwaliteiten vinden coulant nemers. De onlangs per Catharina aangebragte 1800 stuks Java Buffelhuiden zijn voor exportatie afgedaan, prijs geheim. Men verwacht van Runderhuiden spoedig eenige partijtjes aan de markt.

(*Wordt vervolgd.*)

Te Batavia, den 20 Februarij 1864.

BENAMING DER GOEDEREN.	PRIJZEN. VAN	PRIJZEN. TOT	AANMERKINGEN.
Arak Batavia .... Per legg.	90.—	....	nominaal.
Cassia Vera	....	....	niet aan de markt.
Cochenille	....	....	Idem.
Cubeben	50.—	....	Idem.
Foelie	20.—	25.—	afgedaan.
Gom Elastiek .... Per pic.	95.—	....	verkocht.
〃 Benzoin	....	....	niet aan de markt.
〃 Dammar .... Per pic.	19.25	....	schaarsch.
Gutta Percha	....	....	ontbreekt.
Huiden, Koe	2.75	3.—	naar zwaarte en kwal.
〃 Buffel .... Per stuk.	2.75	3.75	naar zwaarte en kwal.
Indigo	4.65	....	afg. te Samarang.
Japan Boomwas	38.—	40.—	stil.
Kamfer, Japan. per Balie	....	....	zonder aanvoeren.
Koffij, Java	41.—	....	nominaal.
〃 Padang	....	....	niet ter markt.
Koper, Japansch	....	....	niet aan de markt.
Kruidnagelen .... Per pic.	24.—	28.—	geen voorr. in de 1e hand.
Notenmuscaat	50.—	55.—	afgedaan.
Peper, zwarte	14.50	....	〃
〃 witte	30.—	....	〃
Rotting, Banjermassing	16.—	....	verkocht.
〃 Padang	11.—	....	〃
Rijst, Indramaijoe met zakken	....	....	niet ter markt.
〃 Witte Batavia 1e kwalit.	195.—	205.—	met vraag.
〃 〃 〃 2e 〃	160.—	185.—	met vraag.
〃 Carga	140.—	155.—	met vraag.
〃 Padang	....	....	
Sapanhout Manila in Entrep.	3.—	....	zonder vraag.
〃 Bima .... Per pic.	2.25	....	afgedaan.
Suiker No. 16	17.—	....	〃
Tamarinde	6.—	....	geen omzettingen.
Was	140.—	....	afgedaan.
Tin, Billiton	....	....	

Wisselkoers.

Op Holland voor partic. Wissels 6/m. dato 104 à 105%. Gouvernement trekt à 103% en de Factorij à 104%.

〃 Londen 6/m. Zigt Bankbills *f* 11.20 à *f* 11.25 en l'art. wissel *f* 11.20 p. £ afgedaan.

〃 China *f* 2.85.— per dollar afgedaan.

〃 Singapore *f* 2.85 à *f* 2.86.— per dollar afgedaan.

〃 Calcutta *f* 122 per 100 Cs. Rs. afgedaan.

Spetiën.

Sovereins: Eng. *f* 12.—, Austr. *f* 11.90.
Dukaten *f* 7.15 oude.
〃 *f* 6.30 nieuwe.
Mexikaansche Dollars *f* 2.78 nominaal.
Doubloenen roode *f* 39. à *f* 42.—
〃 geele *f* 41.—
Tien-gulden-stukken *f* 10.—
Austr. Goud in staven *f* 38.— per reaal.
〃 〃 bladen *f* 46.— 〃 〃

Van elk in deze Courant voorkomend artikel, dat geen bloote nieuwstijding of aankondiging bevat, stelt zich verantwoordelijk voor de wet
H. M. VAN DORP.

Snelpersdruk, H. M. VAN DORP, Batavia.